

vergadering **C146**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 16 februari 2023

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het uitblijven van de onderwijsinspectie op scholen – 1386 (2022-2023)	5
VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over meer NAFT-ondersteuning op schoolniveau en het voorzien in specifieke ondersteuning voor leerlingen in het basisonderwijs – 1393 (2022-2023)	9
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het taalniveau van de Vlaamse jongeren – 1449 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de zorgwekkende taalvaardigheid van studenten hoger onderwijs en de nood aan grammatica in de eindtermen – 1471 (2022-2023)	13
VRAAG OM UITLEG van Jan Laeremans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het advies van de Vlaamse Onderwijsraad over het voorontwerp van decreet over open scholen – 1363 (2022-2023)	19
VRAAG OM UITLEG van Jan Laeremans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de personeelstekorten in de centra voor leerlingenbegeleiding – 1458 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het personeelstekort in de centra voor leerlingenbegeleiding – 1464 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het personeelstekort in de sector van de centra voor leerlingenbegeleiding – 1500 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het beroep van medewerker van een centrum voor leerlingenbegeleiding – 1521 (2022-2023)	25
VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over een nieuwe Britse studie over leervertraging – 1498 (2022-2023)	36

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de grote verschillen tussen lerarenopleidingen, wat het programma voor Nederlands en wiskunde betreft

– 1519 (2022-2023)

43

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het uitblijven van de onderwijsinspectie op scholen – 1386 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Voorzitter, collega's, minister, ik heb een vraag over het uitblijven van de onderwijsinspectie op scholen. De onderwijsinspectie staat in voor de kwaliteitscontrole van het Vlaamse onderwijs. In het kader daarvan is de onderwijsinspectie belast met de doorlichting van de scholen en centra voor leerlingenbegeleiding. Bij een doorlichting wordt gecontroleerd of de instelling voldoet aan de vooropgestelde kwaliteitscriteria. Dat gaat onder andere over de mate waarin scholen er met hun leerlingen naar streven om eindtermen en ontwikkelingsdoelen te behalen, maar evengoed over leerlingenbegeleiding.

Binnen het kader van de nieuwe doorlichtingsaanpak 'inspectie 2.0' ligt de nadruk bovendien op dialoog: de inspectie controleert niet enkel, maar gaat ook in dialoog met scholen om de kwaliteitszorg te verbeteren. De inspectie is, met andere woorden, een belangrijke vinger aan de pols. Wanneer er op een school problemen zijn met de kwaliteit, pikt ze vroeg signalen op, en ondersteunt ze scholen om ermee aan de slag te gaan.

Om die rol te kunnen vervullen, is het belangrijk dat de inspectie voldoende aanwezig is op scholen. Op de website van de inspectie lezen we: "We lichten elke onderwijsinstelling minstens één keer om de zes jaar door." Uit cijfers blijkt echter dat deze doelstelling niet wordt gehaald. Volgens gegevens van de onderwijsinspectie zouden maar liefst 1810 instellingen de afgelopen 6 jaar niet doorgelicht zijn. Een aanzienlijk deel van de instellingen is zelfs in de laatste 10 jaar niet doorgelicht. Dat betekent dus dat ze zelfs bij aanvang van de coronacrisis in 2020 al 6 jaar geen doorlichting meer ontvangen hadden. Het feit dat de doorlichtingscyclus zo veel vertraging oploopt, is toch wel zorgwekkend. Het betekent dat het erg lang kan duren voor signalen opgepikt en geremedieerd kunnen worden.

Minister, hoe evalueert u deze problematiek? Wat is volgens u de oorzaak van de vertraging in doorlichtingen?

Blijft u achter het streefdoel staan dat elke instelling één keer om de zes jaar doorgelicht wordt? Zo ja, hoe zult u de onderwijsinspectie versterken, zodat ze dit engagement daadwerkelijk kunnen waarmaken?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik blijf zeker achter het doel staan om elke school één keer om de zes jaar door te lichten. De ratio hierachter is dat na zes jaar de volledige leerlingenpopulatie in het basis- en in het secundair onderwijs is vernieuwd, dus stemmen we daar de doorlichting op af.

Door de scholen frequenter te bezoeken en de vinger aan de pols te houden, wil de onderwijsinspectie de scholen aanzetten tot blijvende kwaliteitsverbetering. U stelt trouwens vast dat steeds meer scholen – en dat heeft ook te maken met de hervorming en de andere invulling die we hebben gegeven aan de onderwijsinspectie 2.0 – vragende partij zijn om vaker feedback van de onderwijsinspectie te krijgen.

Tijdens de coronacrisis heb ik inderdaad uitdrukkelijk aan de onderwijsinspectie gevraagd om scholen niet door te lichten maar een ondersteunende rol op te

nemen via telefonische contacten en teamoverlegmomenten. Fysieke momenten waren toen niet mogelijk. De onderwijsinspectie is hier op ingegaan en heeft in die tijden ten volle ingezet op haar stimulerende rol, tot tevredenheid van vele scholen. Het gebeurde trouwens ook op grond van een afspraak die ik had gemaakt bij het coronaonderwijsoverleg. Elke school is dus misschien niet doorgelicht binnen de zes jaar, maar elke school heeft wel minstens één keer contact gehad met de onderwijsinspectie sinds de coronacrisis. Hierover werd ook gerapporteerd in de Onderwijsspiegel 2022. Bijgevolg is er ook een zekere achterstand opgelopen in het behalen van de oorspronkelijke doelstelling.

Ondertussen neemt de inspectie de draad weer op en is men ook volop bezig met het gedifferentieerd doorlichten. Hiervoor worden de scholen ingedeeld volgens drie profielen: scholen die veel knipperlichten hebben en waar men dus voorrang aan geeft, scholen die eerder behoren tot de middenmoot en waar men ook sneller dan de zes jaar zal langskomen en scholen met een zeer geruststellend profiel. Momenteel maakt de onderwijsinspectie een planning voor de verdere uitrol vanaf september 2023 op. Na corona is men dus teruggevallen op het vaste ritme en de gewone doorlichting en is de draad heropgenomen. Als ik de cijfers van 2018-2019 – voor corona – bekijk, zijn er op een heel jaar zeshonderd doorlichtingen gebeurd. Tegen eind maart van dit jaar zullen het er ook al zeshonderd zijn. Het zit dus back on track.

Met dat tempo halen we ook de doelstelling.

Daarnaast voorzien we in extra aanwervingen. We staan op het punt om die procedure op te starten, en opnieuw aanwervingen te doen. Ik ga er dus van uit dat we er dit jaar al in slagen om back on track te zijn, en zelfs beter nog: eigenlijk heel ons doorlichtingsapparaat nog te versterken.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Dank u, minister. Blij te horen dat er toch wel een versnelling is. Corona was één zaak, en dat kan voor een deel de vertraging verklaren, maar het feit dat er ook veel scholen al tien jaar niet doorgelicht zijn, toont aan dat er ook voor corona al een probleem was. Maar nu zijn er die versnelling en die extra aanwervingen, en dat is een goede zaak.

Maar er komen ook wel extra taken bij, bij de inspectie. Ik denk aan de problematiek van het pesten, bijvoorbeeld. Die problematiek gaat ook over welzijn, waar we zeker de vinger aan de pols moeten houden. De kinderrechtencommissaris vraagt expliciet dat de inspectie ook het antipestbeleid zou nakijken en opvolgen. Veel scholen hebben antipestplannen, maar het is niet duidelijk of daar effectief iets mee gedaan wordt. Dat lijkt me een extra taak.

U hebt gisteren in de plenaire ook gezegd dat die centrale examens er komen. De bedoeling ervan is om de onderwijskwaliteit te monitoren, bloot te leggen waar de problemen zijn. Maar als er problemen zijn – en dat is de bezorgdheid ook van die centrale examens –, zullen die natuurlijk aangepakt moeten worden, en ook daar komt ongetwijfeld een extra takenlast bij voor de inspectie. Mijn vraag is: u zegt extra aanwervingen, kunt u toelichten hoeveel mensen er extra zullen bij komen, en wat eventueel de extra middelen zijn die voor de inspectie worden vrijgemaakt?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Dank u voor de vraag. Dank voor het antwoord, minister.

Ik heb in het verleden al een paar keer verwezen, ook tijdens corona, naar het decreet dat in februari 2018 hier gestemd werd omdat ik toch wel wat opmerkingen

had over de begeleidingsrol die de inspectie toen opnam. Maar ik verwijs graag naar artikel 36 in het decreet, minister, waar er gevraagd wordt, of aangegeven wordt, dat er een evaluatie zou gebeuren na twee jaar decreet. De vraag is heel concreet: is die evaluatie gebeurd? Is die voorziene evaluatie uitgevoerd, en wat zijn de bevindingen ervan? Het is ook zo dat de evaluatie besproken zou worden met de bevoegde onderhandelingscomités. Is dat gebeurd? Kunnen we daar de documenten van zien?

Rond de gedifferentieerde doorlichting: we hebben daar met de inspectie zelf al over gesproken. Daar stel ik ook de vraag: is daar een decretale basis voor nodig, als we de scholen indelen in drie categorieën, van scholen die minder en meer geëvalueerd zouden moeten worden? Is daar een decretale basis voor nodig?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): De vraag, de vaststelling, is op zich terecht, maar corona heeft daar een grote rol in gespeeld. Dat is één.

Twee, we zijn ook geëvolueerd naar een nieuw doorlichtingskader. Minister, het is dus goed om te horen dat die doorlichtingen terug op tempo komen, minimum eens in de zes jaar, maar wel met die gedifferentieerde doorlichting. Collega's, ik denk dat de Vlaamse toetsen daar toch een interessant gegeven in kunnen zijn. Want een school die weet waar haar sterktes liggen, en waar haar werkpunten liggen, en ook weet hoe ze eraan moet werken, daar maak ik me eigenlijk weinig zorgen over.

Als de resultaten van die leerlingen goed zijn, in stijgende lijn zitten, er voldoende aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt is, of op secundair onderwijs ... Dat is toch wat we willen? Dat is toch wat we als beleidsvoerend vermogen willen? Ik denk dus niet dat daar enige bekommernis is, of dat we dat zelfs moeten regelen. Ik denk dat dat een goede vorm van inspectie is. Dat gebeurt trouwens ook binnen Welzijn, en daar zie ik ook geen decretale basis. Maar dit terzijde. Dat is legistiek. Als dat moet, dan zullen we dat wel maken.

Maar minister, ik had wel nog een bekommernis die ik wil meegeven, die ik nog altijd hoor van scholen, namelijk dat inspecteurs visies meegeven in mondelinge gesprekken over hoe een school werkt. Bijvoorbeeld: "Het is toch niet de bedoeling dat u herexamens geeft." Of: "Het is toch de bedoeling dat u hier voor anderstalige leerlingen ook de thuistaal enigszins geeft op school." Of, en dat vind ik de ergste, minister, en die wil ik echt meegeven: "U bent te ambitieus op het vlak van Frans in een school lager onderwijs." Dat wordt gezegd, maar in het definitieve verslag staat dat niet geschreven. En dus kunnen we hier niet op terugkomen, want het is woord tegen woord. Maar die leerkrachten en directies vragen zich wel af hoe het kan dat ze te ambitieus zijn. Ik wil een oproep doen, minister, om toch nog eens mee te geven aan de inspectie dat dat soort uitlatingen niet aan hen toebehoort. Dat vind ik toch belangrijk.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ja, ik wil enkele puntjes aanbrengen wat betreft die indeling in drie. Ik denk dat dat gewoon een operationalisering is om zo goed en efficiënt mogelijk te kunnen werken. Het is niet alsof die scholen in kwestie gelabeld worden. Het is gewoon om zo efficiënt mogelijk een werklastverdeling te verkrijgen, denk ik, en om ervoor te zorgen dat beschikbare mensen zo efficiënt mogelijk worden ingezet.

Wat betreft de extra taken, zoals leerlingenbegeleiding: als je spreekt over anti-pestbeleid en dergelijke, dat maakt deel uit van de doelstellingen omtrent leerlingenbegeleiding. Waar wij dan zelfs effectief gesprekken voeren met leerlingen,

dat is nu al een tijdje dat we dat hebben lopen. Dus het toont ook wel dat aanwervingen zinvol zijn.

De toetsen en al de informatie die die toetsen kunnen opleveren, maken natuurlijk deel uit van het kwaliteitskader en kunnen de job net een beetje makkelijker maken voor de onderwijsinspectie. Dat is tenminste al een goede eerste graadmeter. Het is wel zo dat die toetsen mogelijk extra werk met zich zouden kunnen meebrengen, als het dan gaat over de begeleiding van die scholen die stelselmatig ondermaats presteren, en welke begeleiding zij daarvoor moeten voorzien. Maar ik denk dat het ene effect misschien het andere kan vereffenen. Dus ik denk sowieso dat de resultaten van de toetsen voor de onderwijsinspectie echt een goed instrument zijn, en een van de indicatoren – niet de enige vanzelfsprekend – die men kan hanteren.

De evaluatie heeft vanzelfsprekend natuurlijk ook te maken met corona. Omdat we tijdens corona die evaluatie niet konden starten, en daarenboven omdat je terug een gewoon werkritme moet bereiken wat betreft werkzaamheden van onderwijsinspectie om terdege te kunnen evalueren. Vandaar dat een en ander zou worden opgeleverd tegen medio volgend jaar, en dus dit jaar wel zal starten.

Het is waar. Ik krijg ook regelmatig signalen van sommige onderwijsinspecteurs dat men getuigt dat de ene zou zeggen: "Het zijn eindtermen, dus daar stopt het. Men mag niet te ambitieus zijn." Daarover heb ik ook regelmatig gesprekken met de leidend ambtenaar, om er toch effectief voor te zorgen dat zulke boodschappen niet worden meegegeven aan de scholen door de inspecteurs.

Ook met betrekking tot taal is er soms wel wat discussie waarbij er soms wordt gezegd dat thuistaal op de speelplaats ook moet kunnen. Dat is ook niet bepaald het signaal dat we met deze Vlaamse Regering willen geven, en trouwens ook de vorige Vlaamse Regering niet, en die daarvoor ook niet. Dus op dat vlak is het natuurlijk een vrij ruim korps, met soms ook een lange traditie. En ik begrijp wel dat ook de 2.0-versie van onderwijsinspectie wel wat aanpassing vergt, soms ook heel persoonlijke aanpassing. Maar ik blijf daar wel de vinger aan de pols houden. Ook op grond van nauwe contacten met de leidend ambtenaar.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Ik denk dat het belang van de inspectie buiten kijf staat. Onderwijskwaliteit – en het feit dat dat die dalend is en dat we dat absoluut willen tegengaan – is een thema waar we het hier al heel vaak en heel veel over gehad hebben. En ik denk dat de inspectie daarbij een cruciale rol speelt op vlak van onderwijskwaliteit. Ook op het vlak van welbevinden. Ze hebben heel expliciet ook die taak toegewezen gekregen om te kijken of alles daar wel goed gaat, naar aanleiding van het incident op die school in Ninove waar – of het nu al dan niet humoristisch bedoeld was – toch sprake is van een weinig pedagogische aanpak van een aantal kinderen. De inspecteur-generaal heeft zelf heel toch wel een duidelijke noodkreet geslaakt, en gezegd: "Kijk, wij slagen er op dit moment niet in, we hebben niet de capaciteit om te doen wat we moeten doen."

U hebt nog niet op mijn vraag geantwoord, minister, hoeveel extra aanwervingen er komen. Welke budgetten staan daartegenover? Hoe wilt u die pestproblematiek ook laten monitoren? Dus minister, ik denk dat er wel werk aan de winkel is. Ik hoop inderdaad dat de evaluatie zal kunnen uitwijzen of er voldoende capaciteit is en of we niet meer moeten investeren in die inspectie, die toch wel een heel cruciale rol heeft in ons onderwijs.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over meer NAFT-ondersteuning op schoolniveau en het voorzien in specifieke ondersteuning voor leerlingen in het basisonderwijs – 1393 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Mijn vraag om uitleg gaat over meer NAFT-ondersteuning (naadloos flexibel traject) op schoolniveau en het voorzien in specifieke ondersteuning voor leerlingen in het basisonderwijs. In de publicatie 'Leer mij groeien' van de Kinderrechtencoalitie staat een hoofdstuk over het tegengaan van voortijdige schooluitval door middel van naadloos flexibele trajecten. Er wordt een beeld geschetst van hoe een NAFT in zijn werk gaat en hoe dat kan worden opgeschoefd om nog meer effect te hebben. Met zijn allen moeten we vaststellen dat schoolmoeheid en een laag welbevinden bij de leerlingen heel vaak leiden tot voortijdig schoolverlaten. Bovendien komen schoolmoeheid en een laag welbevinden ook vaak en vaker voor. Hierop inzetten is daarom cruciaal.

Het NAFT zet fundamenteel in op het behouden of het hernieuwen en versterken van de onderlinge band tussen leerling en school. Het aanpakken van de achterliggende problemen die leiden tot schooluitval, is echter vaak moeilijk bij trajecten met individuele leerlingen of op klasniveau. Dikwijls wordt het best ook de school betrokken, zeker als men echt preventief wil werken. Door scholen te versterken in specifieke aspecten van leerlingenbegeleiding kan het risico op schooluitval en vroegtijdig schoolverlaten worden verminderd voor de schoolbevolking als geheel. Concreet wordt de leerling ondersteund in het versterken van de band met zijn omgeving, waaronder de school, via de ontwikkeling van diverse sociale en schoolse vaardigheden. Er wordt gepleit voor een vorm van schoolondersteuning die complementair is aan de ondersteuning die wordt geboden door centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's), pedagogische begeleidingsdiensten (PBD's) en ondersteuningsnetwerken. Het helpt een context te creëren, zodat wat via NAFT wordt opgestoken, ook breed verankerd raakt in de hele school.

Hoe je het ook bekijkt, de samenwerking met de school en bijvoorbeeld het CLB is cruciaal om succesvol te zijn. Omdat het welbevinden van scholieren vaak samenhangt met ontwikkelingsvaardigheden die liever vroeger dan later worden verworven, zou het goed zijn om ook voor leerlingen in het basisonderwijs in een specifieke ondersteuning te voorzien. Het basisonderwijs krijgt op dit vlak ook steeds meer uitdagingen. Vanuit een ontwikkelingsperspectief en het bevorderen van leerkansen in de verdere schoolloopbaan is het belangrijk om ook voldoende vroeg goede ondersteuning te kunnen bieden.

Minister, hoe kijkt u aan tegen deze concrete vragen die de Kinderrechtencoalitie stelt, dus onder andere dat er meer schoolondersteuning mogelijk zou worden gemaakt, met een NAFT op het niveau van de school, en dat er voor specifieke ondersteuning voor de leerlingen uit het basisonderwijs zou worden gezorgd, aangezien de behoefte daartoe bestaat en groter wordt? Zult u hiertoe iets ondernemen in overleg met uw collega, de minister van Welzijn?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wat dat laatste betreft, dat is natuurlijk de vinger op de wonde: het NAFT is een bevoegdheid van de minister van Welzijn geworden. Heel dat gegeven is overgedragen aan Welzijn, de budgettaire middelen inclusief. Ik denk

dat er destijds een budget van 8,5 miljoen euro is overgedragen naar Welzijn. U moet dus een beetje een slag om de arm houden wat mijn antwoorden betreft.

De aandacht van de Kinderrechtencoalitie voor het NAFT is terecht. De combinatie van leerlingen op school de juiste ondersteuning bieden en begeleiding met ook een didactisch sterk gebracht curriculum, is net een goed recept voor het tegengaan van schooluitval. Vóór 2019 werden die leerlingen ondanks de vele inspanningen van CLB's en scholen buiten de schoolmuren geplaatst, bijvoorbeeld in time-outprojecten of persoonlijke ontwikkelingstrajecten. De bedoeling was om leerlingen even tijd te geven om zich wat beter te voelen, om dan nadien opnieuw in te stappen in het onderwijs en alsnog een kwalificatie te behalen. De realiteit leerde evenwel dat het doorknippen van de band met de school niet bepaald leidde tot een terugkeer, maar veeleer tot een uitstroom zonder kwalificatie. Dat was zeker het geval bij de persoonlijke ontwikkelingstrajecten, waar jongeren vaak de resterende leerplichttijd doorbrachten. Er werd ook niet ingezet op een start in een andere school, die mogelijkerwijze qua aanpak, qua inhoudelijk aanbod beter zou aansluiten bij de wensen en noden van de leerling.

Bij schoolmoeheid of een verhoogd risico op vroegtijdig schoolverlaten spelen natuurlijk veel factoren, maar een goede binding met de school is sowieso wel van groot belang. De band met het onderwijs doorknippen blijkt dus zeker niet de juiste formule. Net daarom zetten scholen in op een gunstig leer- en ontwikkelklimaat door een sterke leerlingenbegeleiding en een goede, brede basiszorg. Van onze kant doen we daar in deze regeerperiode trouwens heel wat extra inspanningen voor. We zorgen voor een extra versterking van het bestaande lerarenkorps voor die 0 en 1, voor die basiszorg en verhoogde zorg, via de pedagogische begeleidingsdiensten, maar ook via ons Leerpunt.

Iedereen op school heeft een rol op het vlak van individuele leerlingenbegeleiding en het uitwerken van een beleid dat inzet op preventie van vroegtijdig schoolverlaten. Scholen werken daarvoor natuurlijk in eerste instantie samen met hun CLB en met de pedagogische begeleidingsdiensten. Voor de pedagogische begeleidingsdiensten wordt trouwens ook jaarlijks 3,5 miljoen euro extra voorzien, minstens tot het einde van deze regeerperiode, om de scholen extra te ondersteunen. Dat is dus nog eens naast die extra middelen die we voorzien hebben via Leerpunt.

De NAFT's komen pas aan bod wanneer er een interventie nodig is in een concreet geval en zijn dus aanvullend bij dat ondersteuningskader. De school kan een beroep doen op de ondersteuning van NAFT via het CLB.

De naadloos flexibele trajecten zijn ontstaan in 2019 vanuit de samenvoeging van de persoonlijke-ontwikkelingstrajecten en de time-outprojecten. Daar werd één doelstelling sterk in de verf gezet, namelijk re-integratie in een schoolse setting. Vanuit de regelgeving werd daarom ook voorzien dat de NAFT-aanbieder ook aan de slag kan met een klas- of een schoolteam. De NAFT-aanbieders doen dat vandaag. De ervaring van die aanbieders leert dat het beter is om zo vroeg mogelijk de klas binnen te gaan en zo vroeg mogelijk contact te hebben met de leerling in de klas of de school en de band tussen leerling en school in zo weinig mogelijk gevallen te gaan doorknippen.

De NAFT-werking is dus pas gestart in het schooljaar 2019-2020. Zoals gezegd, is dat gepaard gegaan met een overdracht van een budget van 8,5 miljoen euro van Onderwijs naar Welzijn. Voor zo'n budget mogen we toch ook enige verwachtingen vooropstellen. We zijn dus zeker vragende partij voor een evaluatie, en desgevallend ook een bijsturing als dat nodig is. Ook in dit debat zullen we zeker rekening moeten houden met een nuancering door de impact van corona. We steunen ook de vraag naar wat er mogelijk is voor het basisonderwijs. Ik denk dat de NAFT-sector ook de nood voelt in het basisonderwijs. Men is een oefening

daaromtrent aan het maken. Ik ben via de administratie in dialoog rond NAFT met het agentschap Opgroeien, de bevoegde administratie. En als dat nodig blijkt, neem ik vanzelfsprekend ook contact op met de bevoegde collega-minister.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, waar de budgetten ook zitten, of NAFT nu budgettair overgegaan is naar Welzijn of niet, ik denk dat die scheiding zeer artificieel is. Die is er misschien op papier, op het vlak van budgetten en in de hoofden van de beleidsmakers, maar ik denk dat het superbelangrijk is dat die twee beleidsdomeinen, zeker als het gaat over zaken zoals schooluitval, problemen en schorsingen, veel en veel dichter bij elkaar komen en met elkaar samenwerken.

Er is een overleggroep basisonderwijs, van een dertigtal professionals uit Onderwijs en Welzijn. Zij willen zich de problematiek van schooluitval, preventie van problemen en schorsingen en dergelijke, aantrekken en willen daar ook vroeg genoeg mee beginnen. Ze hebben een visienota opgesteld, een studiedag gehouden en beleidsaanbevelingen opgesteld. Bent u bekend met die groep, minister? Hebt u die visienota en de beleidsaanbevelingen al ter harte genomen?

Op die studiedag werd er heel duidelijk voor gepleit om vroeg genoeg te starten, preventief, nog voor er problemen zijn, en om inderdaad te zorgen voor ondersteuning in het basisonderwijs. Het is dus echt het optrekken van NAFT: enerzijds vroeg genoeg, anderzijds ook voor die kinderen die echt schoolloos zijn na een schorsing, zodat zij ook op een deftige manier begeleid en opgevangen worden. Kent u die groep, minister? En bent u bereid om daarmee in overleg te gaan?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, normaal gezien zou collega Krekels deze tussenkomst houden, maar ze zit nog vast in het verkeer naar aanleiding van een ongeval vóór haar.

Maar in ieder geval wil ik een paar zaken bespreken over die NAFT's.

Wij stellen ons een eerste vraag omtrent leerlingen die in een dergelijk NAFT terechtkomen, en dan eigenlijk vooral leerlingen die in een inclusietraject zitten, maar beter op hun plaats zouden zijn in het buitengewoon onderwijs, omdat er daar een betere omkadering is voor hun specifieke problemen, meestal ook gedragsproblemen. Is zo'n NAFT voor hen wel aangewezen? Is daar een monitoring van, zodat we zicht hebben op welke leerlingen, al dan niet met een gemotiveerd verslag, in zo'n NAFT terechtkomen, terwijl er misschien beter naar het buitengewoon onderwijs gekeken wordt?

Twee, een NAFT kan misschien wel een meerwaarde hebben voor kinderen en jongeren met een mindere schoolbinding. Heel wat SES-kenmerken (socio-economische status) zien we daar ook. Maar kunnen we geen duidelijker onderscheid maken tussen de leerlingen waarover sprake is? Heeft het NAFT daar een rol of zien we in die onderscheiden eerder andere actoren: CLB's, pedagogische begeleiding, andere actoren? We willen niet zeggen dat die daar niet thuishoren, maar wel een duidelijk zicht krijgen op die groep en welke ondersteuning ze nodig hebben.

Ten slotte, er zijn ook nog andere initiatieven die een voorbeeld hebben. Collega Krekels had als voorbeeld het werkervaringscentrum De Pompoenerie in Houtem. Die hebben blijkbaar interessante zaken gedaan waar collega Krekels van op de hoogte is. Louter naast die time-outprojecten, is het mogelijk om ook die projecten op te nemen? Ik ben zelf niet in De Pompoenerie geweest, dus ik kan alleen maar verwijzen naar de ervaringen die collega Krekels daar heeft uit gehaald.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Dank u wel, minister, voor uw antwoord en collega, voor de vraag. Ze is inderdaad gelinkt aan de vraag die we gisteren in de plenaire vergadering besproken hebben, toen we het gehad hebben over de schorsingen. Het CLB roept op om preventief in te zetten en zo vroeg mogelijk actie te ondernemen om een verbindend schoolklimaat te kunnen realiseren.

De groep waarnaar verwezen wordt, is mij ook bekend. Het is belangrijk om te schetsen dat een NAFT altijd een gevolg is van een speciale casus, van een situatie die er is in een school, in een klas. NAFT's kunnen niet in de plaats komen van de opdracht van de CLB's en de pedagogische begeleidingsdiensten. Het is dus heel belangrijk dat dat opzet van dat verbindend schoolklimaat altijd samen wordt gevormd met Welzijn en Onderwijs, dat dat niet apart gebeurt.

Heel specifiek naar het basisonderwijs toe, minister, is het belangrijk dat de noden die er zijn in het basisonderwijs, in kaart gebracht worden en we op die manier op zoek gaan, los van de casussen, hoe we de basisscholen, en ook de CLB's en de pedagogische begeleidingsdiensten, kunnen ondersteunen. Ik hoop dat u die visie deelt.

Ten slotte ben ik zeer geïnteresseerd in het actieplan tegen schooluitval. Kunt u daar misschien al een tipje van de sluier oplichten omtrent de timing?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Niet alleen de financiering van NAFT, maar NAFT als bevoegdheid is verschoven naar Welzijn, inclusief de regelgeving. Het is dus evident dat het beleidsdomein in kwestie – en het gaat in dezen heel specifiek over het agentschap Opgroeien –, de lead neemt. Dat is de evidentie zelve. Dat belet niet dat het agentschap en het Departement Onderwijs en Vorming nauw blijven samenwerken, gelet op de doelgroep – namelijk leerplichtonderwijs – en de centrale doelstelling, namelijk herintreding in het leerplichtonderwijs, maar alle contacten verlopen in eerste instantie via het beleidsdomein Welzijn, en heel concreet het agentschap Opgroeien.

Ik kom tot uw specifieke vraag over De Pompoenerie. Ik weet dat er een subsidieaanvraag daarover op mijn tafel ligt, en ook heeft gelegen. We hebben die daarvoor dus altijd wel ondersteund, en ik vermoed dat we dat zullen blijven doen, op grond van een positieve evaluatie. Maar dat moet ik nog bekijken.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Dank u wel, minister.

Ik denk dat het goed is dat de collega's dat ook bijtreden: dat het super belangrijk is dat Onderwijs en Welzijn heel nauw en heel goed samenwerken, en dat die scheiding op het vlak van onderwijs en preventie zeer artificieel is.

U hebt nog niet geantwoord op de vraag of u bereid bent om in overleg te gaan met die groep, die toch wel heel duidelijk die visie en die aanbevelingen heeft geformuleerd. Volgens mij zit daar echt heel goed, nuttig en veel 'eten en drinken' in, om dat preventieve beleid te gaan versterken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het taalniveau van de Vlaamse jongeren
– 1449 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de zorgwekkende taalvaardigheid van studenten hoger onderwijs en de nood aan grammatica in de eindtermen
– 1471 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Voorzitter, collega's, minister, verschillende docenten hoger onderwijs trekken aan de alarmbel over het dalende taalniveau van hun studenten. Ze hebben het gevoel dat het taal- en kennisniveau van studenten achtergaat. Er worden naar hun mening niet alleen meer taalfouten gemaakt, maar ook het taalbegrip laat vaker te wensen over. Hoewel er voor het hoger onderwijs minder concrete cijfers over het taalniveau van studenten beschikbaar zijn, lijkt het logisch dat zij de gevolgen dragen van wat in de eerdere schooljaren misloopt.

Lieven Buysse, lid van de kerngroep van het Vlaams Talenplatform is van mening dat er, en ik citeer: " (...) een aanpassing van de visie op een doelgerichte les-aanpak in het leerplichtonderwijs nodig is."

In september vorig jaar al organiseerde de commissie Onderwijs een gedachte-wisseling met het Vlaams Talenplatform, waarbij het rapport 'Naar een talenonderwijs in topvorm' voorgesteld en besproken werd. Tijdens de voorstelling schoof het Vlaams Talenplatform ook een aantal beleidsaanbevelingen naar voren.

Ten eerste, zo stelt het Vlaams Talenplatform, moet de zichtbaarheid van professionalisering worden verhoogd en moeten de lacunes in het vormingsaanbod worden opgevuld. Verder vraagt het Talenplatform om het imago van talenopleidingen verder te versterken. Taalonderwijs moet als een volwaardige evenknie van STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics) worden gezien.

En tot slot doet het Talenplatform nog een eerder algemene oproep om de onderwijssector aantrekkelijk te houden voor taalexperten.

Minister, hoe zult u de scholen ondersteunen om werk te maken van een talen-beleid?

Welke maatregelen plant u voor een professionaliseringsaanbod voor taalleerkrachten?

Wanneer wordt de talencampagne waarvan sprake was bij de bespreking van het rapport van het Vlaams Talenplatform, uitgerold? Hoe zal die eruitzien?

Op welke manier zult u de pedagogische begeleidingsdiensten van de verschillende onderwijsverstrekkers betrekken bij uw inspanningen rond het talenbeleid?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Voorzitter, collega's, minister, mijn collega heeft de vraag al geschetst.

Januari is traditioneel een examenperiode in het hoger onderwijs. Dit jaar is het toch opmerkelijk dat professoren aangeven dat het taalniveau – en dan gaat het niet enkel over spellingsfouten maar ook over grammatica, zinsbouw, het formuleren van een tekst – jaar na jaar achteruitgaat en dat het nu toch echt de spuigaten uitloopt. Elk jaar stellen ze dit vast, maar nu komt de drang naar boven om dit te signaleren.

Professor Taalkunde Rik Vosters, van het Vlaams Talenplatform, bevestigt dat de taalvaardigheid van Vlaamse jongeren achteruitgaat, maar tegelijkertijd stelt hij dat deze opmerkingen ook al in de 18de eeuw gemaakt werden. Die opmerkingen werden toen ook gemaakt bij examens – er is blijkbaar sterk historisch onderzoek over die examens gedaan. Dat neemt echter niet weg dat er meer aandacht en waardering moet zijn voor onze Nederlandse taal, vooral omdat het een deel van ons onderwijs is. Taal is geen doel, maar is een middel voor het onderwijs en ook in onze maatschappij.

Binnen het Vlaams Talenplatform werken ze aan deze herwaardering. Met allerlei maatregelen zetten ze zich in voor het taalbewustzijn en de taalbeheersing Nederlands van jongeren, bevorderen ze de instroom in talenopleidingen en willen ze meer gekwalificeerde taalleraren afleveren.

Ondanks de aandacht in het hoger onderwijs is de problematiek van schrijffouten en beheersing van grammatica en syntaxis bij studenten terug te brengen naar de eisen die reeds in het basis- en secundair onderwijs worden gesteld. Collega's, ik heb een heel mooi voorbeeld bij van mijn vroegere leraar, de heer Doffin. Het is een nieuwjaarsbrief van 1 januari 2023 voor het eerste leerjaar. Het is een tekst waarbij hier en daar woordjes moesten worden ingevuld. Er is ook een nieuwjaarsbrief uit 1997, een volledig geschreven tekst. Er zijn blijkbaar archeologische opzoekingen gedaan over mijn nieuwjaarsbrieven. Men is dus van een volledig geschreven tekst in het eerste leerjaar, na vier maanden lager onderwijs, geëvolueerd naar een tekst waarbij een paar woordjes moeten worden ingevuld. Als men al na vier maanden in het eerste leerjaar lager onderwijs deze reductie doet, pedagogisch-didactisch, dan moeten we ons toch geen vragen stellen hoe het komt dat 18-jarigen zich vastrijden in teksten lezen en teksten produceren.

De verwachtingen moeten dus hoger, niet alleen in de eindtermen – dat zal allicht worden gezegd – maar ook pedagogisch-didactisch. Leerkrachten moeten opnieuw de autonomie hebben: "We gaan opnieuw schrijven." Er is één zekerheid: ze konden het, leerlingen konden het. We moeten er vandaag opnieuw op inzetten. Het is voor mij echt cruciaal. U hebt er zelf al op gewezen dat de eindtermen, zowel voor basisonderwijs als voor secundair onderwijs, het aangewezen middel zijn om een minimum op het vlak van taalbeheersing Nederlands vast te leggen.

Minister, er wordt door taalrelativisten aangevoerd dat taal- en tekstopbouwfouten niet mogen worden geciteerd voor evaluaties van een vakonderdeel dat geen taal is. Men haalt daarbij allerlei juridische argumenten aan – daar hebben we het weer. Is het juist dat er een juridische grondslag is om te stellen dat fouten of onjuistheden niet mogen worden geciteerd?

Op welke manier zal er voor de nieuwe eindtermen tweede en derde graad, maar ook voor het basisonderwijs, aandacht worden besteed aan taalbeheersing Nederlands, en dit zowel op het onderdeel spelling als op de onderdelen woordenschat, grammatica en syntaxis?

In een vorige commissievergadering stelde u dat er verschillende hefboomen zijn voor scholen in het secundair onderwijs om in te zetten op het Nederlands, maar dat die niet altijd even bekend zijn. Zullen er inspanningen worden geleverd om deze hefboomen meer bekend te maken?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het is zeer opmerkelijk en verheugend dat er zoveel en steeds meer aandacht gaat naar het belang van taal, en niet alleen in het basisonderwijs en het leerplichtonderwijs, maar eindelijk ook in het hoger onderwijs. Het mag duidelijk zijn dat, als we de kennis van de Nederlandse taal willen versterken, eenieder zijn verantwoordelijkheid moet opnemen. Dan moeten we natuurlijk in eerste instantie beginnen bij de basis. Het is daar ook dat we het eerst hebben ingegrepen, om ervoor te zorgen dat we al in het basisonderwijs de klemtoon gaan leggen op Nederlands. Vandaar ook de invoering van die taalscreening, net om te verhinderen dat kinderen nog in het eerste leerjaar zouden starten met een achterstand op het vlak van de kennis van het Nederlands, want dan is de grote vrees dat de achterstand alleen maar groter zal worden, en niet alleen in het Nederlands, maar ook in alle andere vakken, omdat Nederlands nu eenmaal een van die vakken is die alle andere vakken mogelijk maken.

Het tweede deel van het verhaal is natuurlijk de formulering van ambitieuze minimumdoelen voor elke leerling. Het stopt immers niet bij de eindtermen, het begint daarbij. Spijtig genoeg is men in het verleden – en ik begrijp ook waarom, namelijk in het kader van de oefeningen rond de modernisering van het secundair onderwijs – gestart bij de herziening van de minimumdoelen voor het secundair onderwijs. Ik had liever gezien dat men was gestart bij de basis, namelijk bij het basisonderwijs. Maar goed, het is wat het is. We trachten nu zo snel mogelijk daarop door te werken wat betreft de tweede en derde graad secundair onderwijs en vervolgens ook de eerste graad secundair onderwijs, om dan te kijken dat we ook zo snel mogelijk naar het basisonderwijs zouden kunnen gaan en naar een herziening van de eindtermen aldaar, die toch ook al dateren van 1996.

Een derde punt dat deel uitmaakt van het verhaal en dat wat mij betreft toch wel vrij consistent is, zijn de centrale toetsen, waar de focus ook komt te liggen op Nederlands en wiskunde. Aan de hand daarvan gaan we natuurlijk ook een Vlaanderenbrede graadmeter hebben, niet op grond van steekproeven, maar op grond van een toetsing van alle leerlingen in alle scholen in heel Vlaanderen.

Een ander element dat zeker meespeelt, en niet alleen als het gaat over de nieuwjaarsgedichten, collega Daniëls, is de problematiek van de invulboeken en de beperking van de creativiteit op dat vlak. We weten dat invulboeken toch ook een negatieve impact hebben op resultaten. Het is zelfs zo erg dat veel jongeren geen volwaardige zinnen meer kunnen schrijven. En dat kan absoluut niet de bedoeling zijn. Er is natuurlijk de vrijheid van onderwijs en de vrijheid van keuze wat betreft de leermiddelen, maar we hebben er met de Kwaliteitsalliantie wel voor gekozen om via overleg en consensus tot enkele engagementen te trachten te komen. We hebben daarbij de invuldidactiek kritisch onder de loep genomen. Het uitvloeisel daarvan is dat we nu effectief ook aan tafel zitten met de educatieve uitgeverijen, in functie van dat aanbod.

In het kader van ons leesoffensief lanceren we allerhande acties ter versterking van het lezen voor leerlingen in het leerplichtonderwijs, waarvoor ik ook samenwerking met de minister-president. We voorzien bijvoorbeeld in het kader daarvan auteursresidenties, waarbij we ons ook focussen op doelgroepen die anders iets moeilijker bereikbaar zijn en minder evident zijn. We kijken naar beroepsonderwijs en technisch secundair onderwijs. We voorzien ook taalintegratietrajecten. Ook de zomerscholen hebben natuurlijk een focus op het Nederlands. En tot slot is er de creatie van Leerpunt. Want didactieken die werken en die een effect hebben op de klasvloer, dat is bij uitstek ook de doelstelling van Leerpunt, om de meest effectieve didactieken te communiceren naar de scholen, dus geen nieuwlichterij, niet gaan experimenteren met thuistaal en dergelijke. Neen, via Leerpunt gaan we weten welke didactieken hun deugdelijkheid hebben bewezen en welk wetenschappelijk en/of empirisch onderzoek aan de basis ervan ligt.

Het Vlaams Talenplatform dat we begin deze legislatuur hebben opgericht en dat ik cofinancier met de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR), is een uitstekende partner om deze problematiek in haar volle inhoudelijke breedte aan te pakken. Ik ben dan ook tevreden dat de vijf associaties samenwerken rond één problematiek om de klasvloer bij te staan. Absoluut mijn waardering voor het Vlaams Talenplatform, dus. Dit jaar gaf ik de VLIR trouwens naast mankracht ook financiële ondersteuning voor een promotiecampagne rond de talenopleidingen, assistentie aan KlasCement ter optimalisatie van het talenluik daar en de versterking van het Nederlands binnen de niet-taalkvakken. Zij denken trouwens ook volop mee in de ontwikkelcommissie voor de eindtermen Nederlands en vreemde talen.

Verder is het platform samen met mijn administratie, met het Europees Programma voor Onderwijs, Opleiding en Samenwerking (EPOS) en met het platform van de Europese Dag van de Talen bezig met het uitwerken van een inspiratiedag voor taalleerkrachten. Die zal medio september plaatsvinden.

Het Talenplatform heeft ook een zeer ruime bevraging opgezet bij 1200 talenleerkrachten. De aanbevelingen die daaruit volgden, vertonen nogal grote gelijkenissen, en gelukkig maar, met de aanbevelingen van de Commissie Beter Onderwijs, en trouwens ook met de aandachtspunten opgenomen in de engagementen in het kader van de Kwaliteitsalliantie. Dat illustreert nog eens dat er geen nood is aan nog een extra actieplan talen.

Tot slot was er de vraag inzake het evaluatiebeleid van de scholen. De scholen zijn vrij ter zake, en dus ook met betrekking tot de evaluatie bij taken en toetsen. Er is geen regelgeving die zou verbieden dat men punten aftrekt voor taalfouten. Integendeel, ik denk zelfs dat dat zinvol kan zijn, zeker in het begin. Je kunt taalfouten niet veronachtzamen, want als je dat wel doet, als je die gewoon straal negeert, dan dreigt het probleem enkel maar groter te worden. Het is dus beter iets kordater te zijn – zachte heelmeeesters maken stinkende wonden – en dus wat duidelijker de boodschap te geven dat men ook aandacht moet besteden aan de gebruikte taal, ook in andere vakken dan de taalkvakken.

Ook in het hoger onderwijs bestaat er geen regelgeving die stelt dat er niet op taal en grammatica mag worden gequoteerd voor evaluaties van een vakonderdeel dat geen taal is. Het staat de professoren in kwestie dus vrij om daar rekening mee te houden bij het verbeteren van de examens. Vanuit de overheid vragen we wel dat scholen en instellingen van het hoger onderwijs daarover ook helder communiceren naar de ouders en de leerlingen of studenten, zodat daarover ook geen misverstanden bestaan.

We weten ook dat, om ervoor te zorgen dat leerlingen de transfer maken van wat ze hebben geleerd in de lessen Nederlands naar andere vakken, naar het hoger onderwijs en naar het werkveld, het essentieel is dat alle leraren taalbewuste leerkrachten zijn. Dat is niet hetzelfde als een taalleerkracht zijn. Dat betekent dat er ook in andere vakken, in zaakvakken aandacht moet zijn voor een correct taalgebruik en dat daarover op schoolniveau ook duidelijke afspraken worden gemaakt. Ik hoop dat de pedagogische begeleidingsdiensten ook met vereende krachten zullen inzetten op het bijstaan van hun scholen bij het ontwikkelen van een taalbeleidsplan in elke school. De Taalraad van de Taalunie geeft ook ondersteuning en zal in het voorjaar een advies uitbrengen rond de integratie van taalvaardigheden, waarmee de onderwijsverstrekkers ook aan de slag kunnen.

We laten dus geen gelegenheid voorbijgaan om erop te wijzen dat elke school echt zo'n taalbeleid nodig heeft. Ik denk dat dat een essentieel deel is van de specifieke taakstelling van elke school. Ook in het hoger onderwijs is het toch belangrijk dat we die hernieuwde aandacht, die misschien nog pril is, echt wel aangrijpen. Ook in het hoger onderwijs moet men dat belang beseffen, voor het eigen onderwijs, maar

ook voor de toekomstige carrière van de betrokken studenten. Vanuit dat oogpunt moet men toch ook eens kijken naar de positie van het Nederlands als wetenschapstaal. Ik denk dat het Nederlands veerkrachtig genoeg moet blijven om in elke maatschappelijke context te blijven fungeren. Elke student moet dan ook de kans blijven hebben om zowel de bacheloropleiding als de masteropleiding in het Nederlands te kunnen volgen. Dat is mijn uitgangspunt.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Dank u wel minister voor uw uitgebreid antwoord.

Ik deel uw mening dat binnen het lerarenkorps, zeker in het secundair onderwijs, elke leraar een taalleraar moet zijn. Ik herinner me nog goed toen ik voor de klas stond, dat ik soms vroeg wat woorden betekenden, en dat leerlingen soms aangaven dat ze niet in een Nederlandse les zaten. Maar eigenlijk doet dat er niet toe. Dat taalbegrip, naast het goed kunnen schrijven, is toch wel van belang.

Het is goed dat er via het Leerpunt middelen worden vrijgemaakt en dat er via de pedagogische begeleidingsdiensten kan worden ingezet op taal.

De eindtermen, dat verhaal kennen we. Daar kijken we uit naar hoe dat het landt. Maar minister, ik wil toch nog even stilstaan bij het Leesoffensief. Want ik vind het heel belangrijk dat we aandacht hebben voor taal binnen de onderwijscontext, maar wil het ook wel als een gedeelde verantwoordelijkheid over de hele samenleving zien dat we taalrijke omgevingen creëren.

Minister, er is een project opgezet om het lezen op school te bevorderen. En we hebben daarop ingezet met onze bibliotheek in mijn stad Poperinge, we hebben samengewerkt met bibliotheken en basisscholen. En nu wil ik toch wel een positief verhaal brengen. De inspectie is langsgekomen bij een van die scholen die meegewerkt hebben aan het project, en ze hebben de kleur blauw gekregen op het vlak van taal omdat ze ook ingezet hebben op taal en lezen. De inspectie heeft in haar rapport geschreven dat dit project wel een voorbeeld kan zijn voor heel veel andere scholen in heel Vlaanderen. Ik denk alvast dat er voor de inspiratiedag medio september een aantal goede voorbeelden te halen zijn uit de projecten die opgezet zijn, en ik denk dat we dat moeten uitbreiden over heel Vlaanderen.

Rond het Talenplatform denk ik dat er echt wel nog inspanningen gedaan moeten worden om jongeren, studenten warm te maken om de liefde voor de taal, die ze wellicht zelf ook gekregen hebben in het secundair onderwijs, door te zetten als ze de master of bachelor volgen om leerkracht te worden, om dan dat talenonderwijs in het secundair en basisonderwijs te versterken.

Maar ik wil ook heel graag nog een pleidooi houden om de leraar als expert te kunnen zien. Als we leerkrachten ruimte geven om zich te professionaliseren, en dan ook bijvoorbeeld vormingen te kunnen volgen over taal, zich te kunnen professionaliseren, kunnen ze als expert binnen het hele team trekken aan een taalbeleid op school, bijvoorbeeld. Door dat in de kijker te kunnen zetten zijn we, denk ik, op de goede weg. Ik breng dus nog eens het pleidooi om de leraar als expert in de kijker te zetten.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dank u wel minister, voor een aantal toch wel heel heldere antwoorden die u gegeven hebt.

Ten eerste, dat er geen enkele juridische basis is om te zeggen dat niet elke leraar een taalleraar zou mogen zijn. Want het is een vraag van leerkrachten zelf, dat ze dat willen doen – van geschiedenis tot aardrijkskunde, tot de beroepsgerichte

vakken – maar dat ze dat niet meer mogen. Bij dezen hebt u duidelijk gesteld dat dat wel mag. Meer nog zelfs: dat dat is aan te raden. Want als leerlingen weten dat je er bij elk vak aandacht voor moet hebben, dan zal er ook bij elk vak aandacht voor zijn, en oefening baart kunst. Want de professoren hoger onderwijs krijgen het niet meer rechtgetrokken. Gaan we dan extra vakken geven in het hoger onderwijs over hoe je een tekst structureert, over hoe je een tekst opbouwt, hoe je een nevenschikking schrijft? Dat is veel, veel, veel te laat. Dat moet veel vroeger gebeuren. En ik denk – ik sluit aan bij collega Vandromme – dat dat een hart onder de riem is voor onze gemotiveerde leerkrachten die zeggen dat ze dat wel willen, maar niet meer mogen. Wel, bij dezen: u mag het. Ik ben benieuwd naar het verslag van deze commissievergadering, dat altijd in een bepaalde koepel wordt verstuurd. Ik neem aan dat dat daar ook met zoveel woorden in zal staan.

Ten tweede, wat betreft het voorbeeld dat u hebt gegeven. Het is daarom dat ik specifiek een voorbeeld van 1997 heb genomen in het eerste leerjaar. Dat is na de invoering van de eindtermen. En er wordt soms gezegd dat de kwaliteit achteruit is gegaan door de eindtermen. Neen, want in het eerste leerjaar schreven ze volledige nieuwjaarsbrieven en volledige zinnen. En niet alleen nieuwjaarsbrieven maar ook tijdens de rest van het jaar. Dat was dus met die nieuwe eindtermen, dus blijkbaar laten die eindtermen dat wel toe maar gebeurt het niet meer. Wij hebben hier in dit forum niet gezegd dat het niet mag.

Ten derde, collega's, is er, denk ik, het feit dat we opnieuw taalbewust moeten zijn. Jong geleerd is oud gedaan, en het is wat collega Vandromme ook zei: woordenschat en syntaxis zijn cruciaal. Als we ons afvragen hoe het komt dat studenten die Latijn hebben gestudeerd beter zijn, dan is dat niet omdat die Latijn hebben gestudeerd, maar dan is dat omdat die in het vak Latijn grammatica hebben geleerd, syntaxis hebben geleerd, en woordenschat hebben geleerd. We kunnen als maatschappij toch niet aanvaarden dat enkel degenen die Latijn hebben gedaan, ook beter zijn in het Nederlands, door het Latijn. Dan moeten we daar net voor zorgen dat dat ook het Nederlands is, en niet remediëren in het hoger onderwijs.

Maar het klopt minister, dat die aandacht er opnieuw voor is, ook vanuit het hoger onderwijs. Dat is positief. Laat ons dat samen vastnemen, omarmen, om daar opnieuw die aandacht op te vestigen. En dat is gelijkekansenbeleid: zorgen dat iedereen taalvaardig is om er te komen in het onderwijs.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Bedankt voor het delen van die positieve ervaring, ook al kregen ze dan uiteindelijk blauw als kleur. (*Gelach*)

Maar het zijn goede verhalen, die het allemaal versterken. En ik ben eigenlijk in het totaaloverzicht nog het belang van de lerarenopleiding vergeten mee te geven. Momenteel gaan we gesprekken aan met de lerarenopleidingen over hoe we toch een sterkere invulling en versterking kunnen geven aan nieuwe leerkrachten op het vlak van basiszorg en verhoogde zorg, maar ook met verhoogde aandacht voor de essentie – de fundamenteën zoals de heer Brinckman het zegt – namelijk voor Nederlands en wiskunde. Dat hoort daar dus zeker bij en dat is absoluut een aandachtspunt.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Ik deel uw mening, minister, dat we er alles aan moeten doen om het taalonderwijs zo goed mogelijk te ondersteunen. En ik hoop dat we in de toekomst nog veel meer van die goede voorbeelden – want eigenlijk gebeurt het lokaal – mogen delen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Er was ooit een minister die zei dat er drie belangrijke vakken zijn in onderwijs: taal, taal en taal. Ik denk dat we dat vandaag moeten herhalen, we moeten zeggen: Nederlands, Nederlands, Nederlands. Omdat die minister daar nog enige zweem over liet hangen dat dat dan eventueel thuistaal kan zijn, is het bij dezen duidelijk dat Nederlands, Nederlands, Nederlands dé motor voor gelijke kansen is. Het is dé motor voor onderwijskwaliteit. Het is dé motor om ervoor te zorgen dat alle vakken, alle vakken, goed begrepen en goed gestructureerd kunnen worden door alle leerlingen, zodoende dat onze professoren hoger onderwijs niet aan de alarmbel moeten trekken, maar dat we zorgen dat alle kinderen, op alle niveaus alle vakken maximaal begrijpen. Dus, minister, doe zo verder. En leerkrachten in het onderwijs die daarmee bezig zijn, doe zo verder.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jan Laeremans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het advies van de Vlaamse Onderwijsraad over het voorontwerp van decreet over open scholen – 1363 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Het gaat om het advies van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) over het voorontwerp van decreet over open scholen. De Vlaamse Regering heeft een principiële goedkeuring gegeven voor de principiële verplichting voor openstelling. Dat betekent eigenlijk dat je alle ruimte en gebouwonderdelen, die zich in alle redelijkheid kunnen lenen tot openstelling na de schooluren – bijvoorbeeld sporthallen en polyvalente zalen – openstelt. 62 procent van de schoolgebouwen wordt op dit moment al opengesteld.

De Vlor stelt in zijn advies dat een openstelling van de schoolinfrastructuur niet altijd vanzelfsprekend is. Hij vindt dat wel een goed principe, maar een verplichting daartoe zal volgens hem contraproductief werken. Want er blijven immers nog heel wat financiële, fiscale en organisatorische drempels die het voor schoolbesturen moeilijk maken of die hen verhinderen om infrastructuur open te stellen.

Financieel gaat het dan om extra investeringen die moeten worden gedaan in delen van het gebouw die niet toegankelijk mogen zijn op bepaalde ogenblikken. Als je gaat verhuren, dan kan dat er op fiscaal vlak voor zorgen dat het schoolbestuur gemengd btw-plichtig wordt en geen aanspraak kan maken op vrijstelling voor kleine ondernemingen. Schoolbesturen moeten ook vermijden dat ze niet meer kunnen genieten van het verlaagde btw-tarief van 6 procent bij infrastructuurwerken bij intensief buitenschools gebruik. Het verhuren van schoolinfrastructuur geeft ook extra administratieve en logistieke taaklast.

Er kunnen problemen komen bij de aanvraag van een omgevingsvergunning en/of extra klachten van burens bij hinder door extra intensief gebruik. Dan zijn er ook wat schoolbesturen die de gebouwen die ze gebruiken niet in eigendom hebben. Die hebben dan eigenlijk een akkoord van de eigenaar nodig om aan deze verplichting te kunnen voldoen, maar in bepaalde aktes wordt een dergelijk gebruik zelfs niet toegestaan.

De Vlor vraagt dus aan de Vlaamse Regering om geen verplichting in te voeren, maar wel om scholen te faciliteren door die drempels weg te werken.

Graag had ik dus antwoord op een aantal vragen.

Hoe evalueert u de bezwaren en argumenten in dit advies van de Vlor tegen de algemene principiële verplichting tot openstelling?

Zoals gezegd is de verplichting principieel. Artikel 3 van het voorontwerp zegt duidelijk dat “er tijdelijk of permanent kan afgeweken worden van de principiële verplichting tot openstelling als kan worden aangetoond dat openstelling onmogelijk is omwille van objectieve factoren.” Dat kan dus, maar dan moeten scholen hiertoe een aanvraag tot afwijking indienen. Deze afwijking kan worden toegestaan op basis van een gezamenlijk beoordelingskader. De kwestie is natuurlijk wat er in dit beoordelingskader zal zitten. Zult u dat strikt toepassen, of zal men dat beperkt toepassen, en zo verder. Kunt u enige toelichting geven rond de stand van zaken hierover? De Vlor zegt trouwens dat dit kader nog niet werd opgesteld. De vraag is: kan die verplichting al van kracht gaan zolang dat niet het geval is?

Hoe evalueert u de aanbevelingen van de Vlor om financiële, fiscale en organisatorische drempels bij het openstellen van infrastructuur weg te werken? Zijn die aanbevelingen al besproken met de onderwijspartners, uw collega-ministers binnen de Vlaamse Regering of met relevante ministers uit, bijvoorbeeld, de Federale Regering? Als dat het geval is, wat zijn dan de argumenten voor of tegen deze aanbevelingen? Indien dat nog niet gebeurd is, zult u hier dan verder overleg over plegen?

Tot slot geeft de Vlor ook opmerkingen over onduidelijkheden over het toepassingsgebied van dit decreet. Er wordt immers nergens nader bepaald voor welke termijn deze verplichting geldt. Ook wordt niet vastgelegd voor welke ruimtes en door welke investeringen de verplichte openstelling geldt. Kunt u hieromtrent nog een beetje verduidelijking geven? Geldt de verplichting tot openstelling ook bijvoorbeeld bij subsidies bij kleinere renovaties, of als een school een ruimte die totaal niet geschikt is voor openstelling renoveert?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Collega’s, het is natuurlijk goed dat de Vlor het principe onderschrijft, namelijk scholen openstellen na de schooluren. Het is een goede zaak voor de samenleving.

De Vlor heeft verschillende aandachtspunten gesignaleerd. Ik begrijp dit en zal er ook op antwoorden. Tegelijk denk ik dat de reactie misschien ook nog steeds een koudwatervrees illustreert, omdat de praktijk juist leert dat openstelling al vrijwillig gebeurt in maar liefst 62 procent van de schoolgebouwen.

Waarom een principiële verplichting tot openstelling? De vraag voor meer openstelling is ook absoluut niet nieuw. Dit kwam al veel eerder aan bod wanneer er vroeger gesproken werd over schoolgebouwen en de investeringen hiervoor, met belastinggeld. Ik heb dit dan ook meegenomen in het Masterplan Scholenbouw 2.0. Deze regeerperiode wordt er 3 miljard euro geïnvesteerd in schoolinfrastructuur, 0,5 miljard euro meer dan in de vorige regeerperiode, en toen was er al een serieuze inhaalbeweging gestart. We moeten dan ook zorgen voor een maximaal rendement van elke euro die we investeren in infrastructuur. Het maakt het mij ook iets makkelijker om daarvoor in de schoot van de regering en in dit parlement extra middelen te verwerven: elke euro die wordt geïnvesteerd in een school, heeft eigenlijk een hefboomeffect en een groot civiel effect. Het bevestigt bovendien nog meer de rol van de scholen als spil van het lokale gemeenschapsleven, voor en na halfvier. Is dat in de praktijk altijd even eenvoudig? Neen, dat onderschrijf ik volledig, maar we gaan wel uit van het principe. Dat algemeen uitgangspunt is: als we investeren in nieuwe schoolinfrastructuur, zullen we er in beginsel voor zorgen dat die ook openstaat voor de rest van de gemeenschap.

Het is een redelijk en billijk kader. We vertrekken hierbij vanuit het principe van ‘comply or explain’. Het is niet in marmer gebeiteld, men kan ervan afwijken op

grond van een gedegen verantwoording. Dat is een gezond principe. Men kan altijd een aanvraag indienen voor een tijdelijke of permanente afwijking als men aantoonst dat men op basis van objectieve factoren niet in de mogelijkheid is om de schoolinfrastructuur open te stellen. Bijvoorbeeld dat je, door de inplanting in een stedelijke kern, niet kunt voorzien in een aparte toegang of dat je niet alle gebouwen kunt compartimenteren en de toegang tot het ene gebouw toegang geeft tot alle andere. Dat is iets op grond waarvan men kan worden vrijgesteld. Het leek ons evenwel nuttig om dit mechanisme toe te voegen om ervoor te zorgen dat het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) en het onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap (GO!) bij hun beoordeling met dezelfde bril naar de toepassing van dit decreet kijken. Dit beoordelingskader zal dus geen nieuwe inhoudelijke elementen bevatten die niet in het decreet vervat staan, maar vormt louter een intern handvat om de beoordeling te doen. Dit kader zal pas worden opgemaakt als het parlement instemt met het ontwerp van decreet dat voorligt.

De Vlor heeft enkele concrete opmerkingen gemaakt over het toepassingsgebied. De Vlor geeft aan dat het voor hem onduidelijk zou zijn wanneer deze verplichting van toepassing wordt. In het voorontwerp van decreet staat nochtans letterlijk dat de principiële verplichting enkel geldt voor aankoop, nieuwbouw en grote renovaties, dus niet voor de renovatie van een dakgoot.

Er wordt trouwens ook geen invulling opgelegd van hoe deze openstelling moet gebeuren naar gebouwoppervlakte, aard van lokalen, frequentie en intensiteit van de openstelling. We leggen daarover niets vast. Er wordt aan de schoolbesturen de kans geboden om hier zelf verder invulling aan te geven, maar het is van belang dat men er in de vroegste fase van de voorbereiding rekening mee houdt dat men de gebouwen kan openstellen zodat er een ruimer gebruik kan zijn.

Omtrent fiscaliteit kan ik aangeven dat er met betrekking tot de vrijstelling van onroerende voorheffing voor de Vlaamse Belastingdienst (VLABEL) alvast geen probleem is, zolang de hoofdbestemming uiteraard onderwijs blijft. Dat is evident.

Het verlaagde btw-tarief van 6 procent voor schoolgebouwen is natuurlijk een federale bevoegdheid. Er is vanuit ons niveau bij de federale minister van Financiën voor gepleit om in het kader van Vlaams beleid van openstelling het verlaagde btw-tarief te behouden. Men is zich bewust van die bezorgdheid, en ik vertrouw er ook op dat dat punt niet voor problemen zorgt. Ik denk dat minister Van Peteghem deze zaak ook genegen is.

Wat de bijkomende kosten betreft, wijs ik er wel graag op dat wij effectief extra investeringen doen. Dat is dus een half miljard euro erbij. We weten ook dat er mogelijk wel extra kosten gepaard gaan met de openstelling, al zal dat in de praktijk natuurlijk wel wat beperkt zijn. Het is nu al zo dat bepaalde ingrepen, zoals beveiliging en toegangscontrole, ook in aanmerking komen voor subsidie. De openstelling van schoolinfrastructuur hoeft niet per definitie meer werk of hogere kosten met zich mee te brengen. Als men van bij de vroegste fase van het nadenken over toekomstige schoolgebouwen al aandacht heeft voor het toekomstige gebruik met openstelling en dat ook meeneemt in de projectdefinitie en er rekening mee houdt in de aanbesteding van het bouwproject, dan blijkt in de praktijk bij AGION-dossiers de bouwkost ongeveer dezelfde te zijn.

Tot slot is er de betrokkenheid van lokale besturen. Ik denk dat die suggestie terecht is. Net daarom voorzien we dat er ook altijd een consultatie van het lokale bestuur gebeurt. Dat is bij uitstek een goede partner om de spil te kunnen zijn van het lokale gemeenschapsleven. Daar zit absoluut een win-winmogelijkheid in, waarbij het lokale bestuur misschien soms ook wel een duit in het zakje kan doen, omdat bepaalde investeringen die het lokale bestuur beoogt, mogelijk via die weg zouden kunnen worden gerealiseerd. Daar kan dus effectief een win-win in zitten.

Ook wat betreft de operationele aspecten van de openstelling kunnen lokale besturen en het verenigingsleven ter zake een uitstekende gesprekspartner zijn.

We zien dat het merendeel van de schoolbesturen al aan de slag is met die openstelling. Ik sta daarover ook in contact met de onderwijsverstrekkers. Niet elke school staat al even ver. Daarom willen we ook een leidraad voorzien voor de scholen om ze daarbij te helpen. We hebben gelukkig ook tal van goede voorbeelden vanop het terrein om ons op te baseren. Ik vertrouw erop dat de schoolbesturen op een zorgvuldige manier, van in het begin, de openstelling van hun nieuwe schoolgebouwen verrekenen en voorzien.

We investeren substantieel in schoolgebouwen. Laat ons ervoor zorgen dat elke geïnvesteerde euro ook een zo maximaal mogelijk civiel effect heeft. Dat kan alleen maar bijdragen tot de verankering van de rol van ons onderwijs en onze scholen als spil van dat lokale gemeenschapsleven.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Dank u wel, minister, voor uw uitgebreid antwoord. We hebben hier al eerder over gepraat. Wij steunen als fractie zeker het principe van die openstelling, en we vinden dat ook goed. Ik heb daar voorbeelden van gezien, bijvoorbeeld bij de sporthal in Asse, in Relegem, dat op het PIVO-terrein (Provinciaal Instituut voor Vorming en Opleiding) gebouwd is. Zowel het PIVO als de gemeente Asse, voor hun voetballers, maken daar gebruik van. Dat is inderdaad een win-winsituatie. Maar ik vind het wel goed dat de Vlor grondig nadenkt over hoe dat allemaal concreet moet lopen. Daar zijn wel een aantal obstakels, en zij lijsten die op, en daardoor wordt wel een beetje aandacht geschonken aan de mogelijke hinderpalen.

U zegt dat afwijking mogelijk is. U zegt dat het beoordelingskader, dat nog gemaakt moet worden, geen nieuwe elementen zal bevatten. Maar dat wordt pas later gemaakt, nadat we dat ontwerp van decreet goedkeuren. Ik vind het wel belangrijk dat daar bezorgdheid rond is, en dat dat geen hinderpalen meer met zich mag meebrengen.

Ik vind het goed dat u zegt dat het enkel bij grote renovaties is, dus niet voor een kleedkamer die wordt aangepast. Toch moet men daar misschien ook een bedrag op gaan plakken, want groot en klein zijn relatieve begrippen.

Wat de fiscaliteit betreft noteer ik dat u dat al aangekaart hebt bij de federale overheid, dat het lager btw-tarief bepleit is, en dat minister Van Peteghem dat genegen is. Dat is allemaal mooi, maar ik vind het wel belangrijk dat het op papier staat, want sta me toe om wat sceptisch te zijn over de federale overheid, na de toestand van gisteren. *(Opmerkingen. Gelach)*

Goed, ik hoop dat we toch een klein beetje blijven luisteren naar de bekommernissen, en dat er niet te licht omgesprongen wordt met de bezwaren van de Vlor hierover.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, wij staan ook principieel heel erg achter de openstelling van de scholen, en in feite zelfs ook achter een vorm van verplichting. Ik denk dat we ons niet meer kunnen permitteren, wetende dat de ruimte zo beperkt is, dat er zo veel noden zijn, om gebouwen leeg te laten staan 's avonds en in het weekend, of stukjes speelplaats en open ruimte, die voor de buurt een beetje een groene long zouden kunnen zijn. Op zich hebben we daar dus geen probleem mee.

Ik snap ook wel dat men bezorgd is, en dat men het gevoel heeft dat het toch wel een onevenwichtig verhaal is, met veel plichten, maar zonder veel rechten of zekerheden die daartegenover staan. Ik denk dat het belangrijk is dat daar meer rond gewerkt wordt, dat er heel duidelijk aangegeven wordt, bijvoorbeeld aan lokale besturen, wat het kader is, wat de leidraad is, wat er verwacht kan worden qua ondersteuning, tegenover zaken die voor een lokaal bestuur nuttig zijn en voorzien worden, voor de scholen, eerder dan echt te gaan inzetten op een kader dat er dan voor zal zorgen dat er veel uitzonderingen mogelijk zouden zijn. Dan ben je eigenlijk een molen aan het maken van gewoon planlast, waarbij je er dan op zou rekenen dat scholen uitzonderingen zullen vragen. Dat moeten we niet beginnen te stimuleren. Dat heeft ook weinig zin. Daar zou ik niet al te veel in investeren.

Ik vind het veel belangrijker om aan een echt ondersteuningskader te gaan werken, en te zeggen wat scholen kunnen verwachten en wat ertegenover staat als ze dit doen. Daar moet nog wat denkwerk rond gedaan worden, zodanig dat er tegenover die plichten, die er misschien zullen zijn, ook wel een aantal rechten staan qua ondersteuning voor beveiliging, of voor het bouwen van infrastructuur enzovoort. Op zich zijn we dus het idee genegen, maar ik denk dat er nog wat werk is om scholen ook de nodige ondersteuning te geven.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, collega Coel van onze fractie had hierover ook een vraag ingediend, maar hij is afwezig wegens ziekte. Als ik hier in de commissie sommige geluiden hoor, denk ik dat er nog zullen volgen. Collega Vandromme, minister, ik wens u al proactief beterschap.

Voor de N-VA-fractie is de openstelling van schoolgebouwen cruciaal. Wij zeggen dat eigenlijk al heel lang. Het is eigenlijk onverantwoord om dergelijke gebouwen, die ofwel volledig ofwel met heel veel publieke middelen zijn gebouwd en worden onderhouden, enkel tijdens de schooluren open te houden. Dan zijn die meer dan de helft van de tijd dicht. We zijn dus heel blij dat open scholen, die kunnen worden gebruikt voor de buurt, voor sportclubs en noem maar op, mogelijk zijn. Dit is voor ons dus een belangrijk ontwerp van decreet. Die leidraad is inderdaad een must. Men moet het warm water niet weer overal uitvinden.

Ik sluit me wel aan bij de oproepen van de collega's. Ik wil hier ook namens collega Coel nog eens luid en duidelijk herhalen dat het btw-probleem moet worden opgelost. Als er wordt gezegd dat we de planlast moeten terugdringen, dat we ervoor moeten zorgen dat directies en leerkrachten met de essentie bezig kunnen zijn, dan wil dat zeggen dat zij niet bezig moeten zijn met uitrekenen of ze boven die 25.000 uit artikel 18 gaan, met wie wel en wie niet mag. Daar moet men dan gewoon duidelijk in zijn. Als men dat genegen is, dan neem ik aan dat men dat ook oplost, al vrees ik dat dat opnieuw een Vlaams probleem is, want in Vlaanderen is men daar heel sterk mee bezig en in Wallonië wat minder. Het zou weleens kunnen dat dit opnieuw eindigt zoals altijd: "Pour les Flamands, la même chose." In Wallonië heeft men het niet nodig, dus in Vlaanderen ook niet. Ik wil daar dus echt wel heel sterk op aandringen.

Gezien wat in Sint-Pieters-Leeuw is gebeurd, misschien voor alle duidelijkheid dit: het is niet de bedoeling dat scholen worden ingezet als opvangplaats voor asielcentra, mocht iemand dat al overwegen. Dat is dus níet de bedoeling. Niet, ik herhaal het.

Minister, ik heb wel nog een bijkomende vraag. Er was een tweede oproep inzake het naschools openstellen van sport- en bewegingsinfrastructuur door AGION en Sport Vlaanderen. Dat was 2,3 miljoen euro voor 31 projecten. Dat was een zeer

goed initiatief. Lanceert u eventueel nog een derde oproep ter zake? Tot wanneer zou die lopen? Is daar een zicht op of nog niet?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Bedankt voor de vraag. Minister, dank u wel voor de antwoorden. Het delen van infrastructuur is voor onze fractie ook altijd al een belangrijk punt geweest, en een zeer goed idee. Ik kan opnieuw vanuit de lokale context getuigen dat het als stadsbestuur fijn is om te kunnen samenwerken met lokale scholen inzake schoolinfrastructuur om doelstellingen samen te halen.

Over het voorontwerp van decreet wordt niet onderhandeld. Dan krijgt het Vlor-advies dus nog een groter gewicht. Minister, ik denk dat het belangrijk is om in te gaan op een aantal issues. Ik wil toch aangeven dat er al belangrijke stappen zijn gezet, namelijk het feit dat de planlast werd gereduceerd, dat de boeteclausules werden geschrapt en dat het toezicht bij de onderwijsinspectie wordt geplaatst. Dat zijn goede aanpassingen geweest, maar ik denk dat er toch nog een aantal drempels zijn, financieel, fiscaal en organisatorisch, die we zeker moeten verken- nen, die het openstellen van de schoolinfrastructuur voor schoolbesturen en vooral directeurs moeilijk maken en bijna verhinderen.

Ik weet ondertussen dat federaal minister Van Peteghem er inderdaad voor open- staat om inspanningen te doen om de schoolinfrastructuur open te stellen en de fiscale drempels ter zake weg te werken. Ik heb dat in het verleden hier ook al bevestigd. Ik denk dat er daarnaast ook wel nog een aantal organisatorische drempels zijn. Het is belangrijk dat schoolbesturen weten dat de mensen en middelen die ze kregen van de overheid, ook mogen worden ingezet om deze ver- plichting te realiseren. Ik denk dus dat er nog een aantal issues zijn die moeten worden uitgeklaard, maar voor onze fractie is het in elk geval een zeer goed idee om in te zetten op het delen van infrastructuur.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord. *(Minister Ben Weyts hoest.)*

Minister Ben Weyts: U ziet, mijnheer Daniëls, mevrouw Vandromme en ikzelf komen onze laatste levensadem uitblazen in deze commissie. Dat getuigt van enige overtuiging, nietwaar. U hebt voor de grafrede al een aanzet. *(Opmerkingen van Koen Daniëls en Loes Vandromme)*

Ja, het begint al. Ik stel voor dat jij eerst gaat. Zie je wel, Elisabeth, dat wij goed overeenkomen? *(Opmerkingen. Gelach.)*

Ik behandel de punctuele vragen.

Ik denk dat ik wel tegemoetkom aan de bekommernissen, ook wat de omvang van de werken betreft. Dat is niet op grond van het bedrag, maar wordt er onder andere ingeschreven dat het enkel gaat om grote renovaties, wanneer het gaat over 400 vierkante meter. Dat is toch al een interessante toetssteen.

We gaan ook zorgen voor ondersteuning via een leidraad en goede praktijken. Het tweede zit natuurlijk vervat in het eerste.

En wat betreft de onzekerheid met betrekking tot het btw-tarief van 6 procent: het is inderdaad zo dat we daarover van minister Van Peteghem ook een schrijven gekregen hebben. Daarin erkent hij dat als het hoofdzakelijk gebruik – en dat definieert hij als meer dan 50 procent van de tijd – voor onderwijs is, dat normaliter geen probleem kan vormen voor de toepassing van rubriek XL, in de veronder- stelling dat een sporthal wordt opgericht door de onderwijsinstelling zelf. Gelet op de doelstelling van de maatregel gaat de administratie er in dat geval van uit dat het gebouw gebruikt zal worden voor het verstrekken van diensten inzake

onderwijs. Bij twijfel zal de administratie het aantal uren dat de onderwijsinstelling de sporthal buiten de schooluren ter beschikking stelt van derden, vergelijken met de tijd dat de onderwijsinstelling als eigenaar het gebruiksrecht heeft van de sporthal – dus niet het effectief gebruik, maar het gebruiksrecht. Wanneer het gebruik van de sporthal door derden beperkt is tot een deel van de sporthal, zal ook daarmee rekening gehouden worden. Ik denk dat dat een goed uitgangspunt is, waarmee we verder aan de slag kunnen.

Ongetwijfeld denk ik dat de ratio van 'comply or explain' met enige soepelheid en empathie moet worden toegepast. Dat is evident.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Ik heb eigenlijk geen bijkomende vragen of opmerkingen. Ik hoop dat het de goede richting uit gaat, en men eventuele problemen nog tijdig kan uitklaren, samen met de administratie of het kabinet, de Vlor enzovoort. Zo moeten scholen zich inderdaad, collega Daniëls, geen zorgen maken over bepaalde zaken die onduidelijk zijn. Ik hoop dat dat dus wordt opgelost.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jan Laeremans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de personeelstekorten in de centra voor leerlingenbegeleiding
– 1458 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het personeelstekort in de centra voor leerlingenbegeleiding
– 1464 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het personeelstekort in de sector van de centra voor leerlingenbegeleiding
– 1500 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het beroep van medewerker van een centrum voor leerlingenbegeleiding
– 1521 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Het lerarentekort treft niet enkel het onderwijzend personeel, ook de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) trokken recent weer aan de alarmbel over dringende personeelstekorten. Ze zijn ook overbevraagd. In het voorbije schooljaar kwamen meer dan 668.000 verschillende leerlingen in contact met het CLB, wat toch 55 procent van de volledige schoolpopulatie is. De voorbije tien jaar is het aantal leerlingen dat ze helpen met 21 procent gestegen. In die tijd is hun personeelsbestand echter maar met 7 procent omhooggegaan.

De taaklast bij CLB's ligt ook hoog, omdat ze zich bezighouden met tal van begeleidende en remediërende trajecten. Die werkdruk heeft natuurlijk ook gevolgen voor de dienstverlening aan onze leerlingen. Het lukt meestal wel om een eerste gesprek met een eerstelijnsmedewerker op een redelijke termijn te plannen, maar het doorverwijzen naar de meer specifieke medewerker duurt soms erg lang.

Ook komt door de personeelstekorten de verplichte werking van het CLB in gedrang, zoals vaccinaties en systematische contactmomenten met leerlingen. Door de lange wachtlijsten komen de CLB-medewerkers ook niet altijd toe aan preventief ingrijpen, waardoor sommige probleemsituaties kunnen uitgroeien tot echte crisissen. Sommige leraren noemen CLB's dan ook een extra wachtkamer voor leerlingen alvorens ze worden doorgestuurd naar de wachtkamer van de reguliere zorg. Ze hebben al vaker oproepen gedaan om meer middelen en mensen te krijgen.

Het tekort zit vooral bij paramedici en medici. Artsen en verpleegkundigen zijn natuurlijk overal knelpuntberoepen, maar de overstap naar het CLB blijkt onvoldoende aantrekkelijk. Volgens Stefan Grielens van het Vrij CLB Netwerk worden er voor leraren initiatieven genomen die het beroep aantrekkelijker maken, bijvoorbeeld de uitbreiding van de maximale meeneembare anciënniteit, maar verpleegkundigen die uit de privésector naar het CLB komen, kunnen dit dan weer niet. Grielens vraagt dus ook om meer flexibiliteit, bijvoorbeeld de mogelijkheid voor een verpleegkundige om een contactmoment te leiden, want op dit ogenblik moet dat verplicht een arts zijn.

Minister, hoe evalueert u de noodkreten vanuit de CLB's?

Is er volgens u ruimte om ook extra anciënniteit te kunnen verlenen aan de medici of paramedici en ander CLB-personeel voor wie dat nog niet het geval is, en om dit personeel flexibeler in te zetten? Zult u die suggesties op tafel leggen bij een volgende ministerraad?

In hoeverre zal volgens u het in te voeren nieuwe Leersteundecreet de werkdruk voor de CLB-medewerkers kunnen verlichten?

In het voorjaar van 2021 werd in het kader van de visienota 'Van kwetsbaar naar weerbaar' 14 miljoen euro extra voor de CLB's voorzien uit de eenmalige relancemiddelen, om dan vanaf september 2021 vooral te werken aan de problematiek van het mentaal welzijn post corona. Daarmee zou men driehonderd extra voltijdse krachten kunnen aanwerven. Maar toen kwamen nog de deltagolf en de omikrongolf, waardoor de CLB's weer volop aan de bak moesten met de testingstrategie en de contacttracing. Pas na de krokusvakantie van 2022 konden deze extra medewerkers zich effectief bezighouden met deze problematiek van mentaal welzijn. In hoeverre heeft deze investering werkelijk zoden aan de dijk gebracht? Is hier effectief voldoende personeel voor gevonden en hoeveel extra slagkracht hebben die kunnen bieden in termen van extra dossiers die men bij de CLB's kan opvolgen?

Deze investering was natuurlijk tijdelijk in het kader van de relancemiddelen. In hoeverre is er volgens u ook nood aan een duurzame en recurrente versterking van de CLB's? Zult u eventueel stappen in die richting zetten?

Welke eventuele andere dan de hierboven genoemde maatregelen zult u nemen om het personeelstekort en de stijgende werkdruk binnen de CLB's aan te pakken?

Ik dank u alvast voor uw antwoorden.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Minister, ik heb hier al in verschillende tussenkomsten aangekaart dat het CLB op het snijvlak van Onderwijs en Welzijn zit en dat we dat

moeten koesteren. Na corona voelden alle CLB-medewerkers ongelooflijk veel waardering voor het werk dat ze leverden. Daarvoor was dat wat minder. Ik hoop dat die waardering ook blijft nu corona voorbij is en nu we merken dat het water hen heel vaak aan de lippen staat.

De krapte op de arbeidsmarkt laat zich immers in alle sectoren voelen. Ook de CLB's trokken begin februari aan de alarmbel. Door de personeelstekorten komt de verplichte werking van het CLB in het gedrang, zoals de vaccinaties en de systematische contactmomenten met leerlingen. En we hebben uit corona geleerd dat dat net belangrijk is. Bovendien komen CLB-medewerkers door de lange wachtlijsten niet toe aan preventief ingrijpen, wat dan weer gelinkt is aan wat we gisteren ook besproken hebben. Daardoor kunnen probleemsituaties mogelijk uitgroeien tot echte crisissen, aldus de CLB's.

Bovendien wijzen de CLB's op het feit dat het aantal leerlingen dat zij helpen, in de voorbije tien jaar met 21 procent gestegen is, en dat terwijl het personeelsbestand in die tijdspanne maar met 7 procent steeg. De CLB-sector vraagt daarom om maatregelen te treffen en doet zelf ook een aantal concrete voorstellen. Zo zou het mogelijk moeten zijn dat een verpleegkundige een contactmoment leidt. Nu moet dat altijd een arts zijn. Mensen die vanuit de privésector als zijinstromer naar het onderwijs overstappen, kunnen in bepaalde gevallen tot tien jaar anciënniteit meenemen. Verpleegkundigen die vanuit de privésector komen, kunnen dat dan weer niet. Ook die regeling zou aangepast moeten kunnen worden, vinden de CLB's.

Daarnaast zijn er nog een aantal issues, zoals de extra middelen die toegekend zijn en die projectmatige middelen waren. Daar is de vraag heel sterk om die ook recurrent te kunnen inzetten.

Minister, hebt u ondertussen al overleg met de CLB's over het personeelstekort en de aanbevelingen? Bent u bereid werk te maken van hun concrete voorstellen om een weliswaar gedeeltelijke oplossing te kunnen bieden voor het personeelstekort? Of zult u andere maatregelen treffen om het probleem aan te pakken? Zo ja, welke maatregelen zijn dat dan?

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Ik heb min of meer dezelfde vraag. Ik denk dat we ook allemaal dezelfde mail gekregen hebben. Naar aanleiding van de Dag van de CLB-medewerker werd heel expliciet aandacht gevraagd, over de netten heen, voor het personeelstekort. De werkdruk is enorm gestegen. Het personeelsbestand is niet gevolgd. De financiering, maar volgens de CLB's ook de werkomstandigheden en de aantrekkelijkheid van het beroep liggen aan de oorzaak daarvan. Het wordt steeds moeilijker om gekwalificeerd personeel te vinden.

We weten allemaal welke belangrijke partner de CLB's zijn voor scholen als het gaat over welzijn. De verplichte werking komt inderdaad in het gedrang, maar er blijft ook te weinig tijd over om preventief te werken met leerlingen met wie het minder goed gaat, waardoor problemen dreigen te escaleren, zoals we onder andere ook gezien hebben in het schorsingsverhaal.

De CLB's doen daarom een aantal voorstellen om aan hun noden tegemoet te komen. Ze vragen dat zijinstromers ook bij de CLB's anciënniteit zouden kunnen meenemen. Ze vragen meer flexibiliteit voor het vervangen van de afwezige personeelsleden. Voor de directeurs van de CLB's stellen ze voor om het bachelor-diploma toe te voegen aan de bekwaamheidsbewijzen en een loonsverhoging toe te passen zoals in het leerplichtonderwijs. En ze vragen om de werkingsmiddelen aan te passen aan de levensduurte van vandaag.

Minister, hoe evalueert u de situatie? Vangt u dezelfde signalen op dat de werking in het gedrang komt door personeelstekort? Zult u maatregelen nemen om de verschillende ambten aantrekkelijker te maken, door het statuut op een aantal vlakken meer in lijn te brengen met het personeel van het leerplichtonderwijs?

Plant u een herziening van de financiering, waarbij de budgetten de evolutie in leerlingenaantallen volgen en waarbij de werkingsmiddelen aangepast worden aan de levensduurte? Zult u nog andere initiatieven nemen om personeelstekorten bij de CLB's in kaart te brengen en aan te pakken?

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Voorzitter, collega's, minister, de vraag is gesitueerd en de context is bepaald. Er is corona geweest, er is Oekraïne, er is heel veel druk geweest op de CLB's. Uiteraard brengt dit werkdruk met zich mee.

Minister, u hebt in de periode van corona en Oekraïne wel wat werkingsbudget voor de CLB's voorzien en extra omkadering en personeel. U vereenvoudigde heel wat administratieve taken. Die maatregelen, die zowel tijdens corona als voor Oekraïne zijn genomen, zijn niet teruggeschroefd. De personeelsleden en de werkingsmiddelen zijn er nog altijd, maar toch zegt men dat er nog meer moet komen. Men kijkt dan naar de initiatieven die ook voor de leerkrachten worden genomen en die door mijn collega's zijn genoemd.

Minister, hebt u een zicht op de actuele personeelsnoden per functie bij de CLB's? Hoe staat dit in verhouding tot de bijkomende werkingsmiddelen en omkaderingsmiddelen? Hoe zijn ze ingezet? Hebt u daar een zicht op? Wordt dat gemonitord?

CLB's doen heel wat taken. We horen de vraag om terug te mogen plooiën op de kerntaken. Mogelijk zit daar ook wat winst in voor de werkdruk en de personeelsnood. Hoe kijkt u daartegen aan?

Het toekomstige decreet Leersteun zet in op een duidelijke rol en verantwoordelijkheid van alle partners, waaronder het CLB's. Er wordt duidelijk afgelijnd, maar men kan ook flexibel inzetten op de samenwerking. Kan dit ook een antwoord zijn op een verlaging van de werkdruk en planlast wanneer dit zal worden doorgevoerd?

Op welke manier kunnen de onderwijsverstrekkers hun bijdrage leveren tot het reduceren van de werkdruk en de personeelsnood bij de CLB's?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Collega's, de CLB's bewijzen elke dag hun belang als draaischijffunctie binnen onderwijs, zowel voor de leerlingen als voor de scholen. Tijdens corona heb ik echt op de CLB's kunnen rekenen voor extra taken en verantwoordelijkheden, en ik ben hen daar ook zeer dankbaar voor.

De tekorten op de arbeidsmarkt laten zich overal voelen, zeker in de zorg. Ik kreeg wel veel vragen over het lerarentekort, maar het tekort in de zorg is nog veel groter. In het onderwijs slagen we erin om nog extra mensen aan te werven, meer dan duizend voltijdequivalenten (vte's). Bij ons is het aantal personeelsleden dus nog altijd stijgend, ook al is het nog niet genoeg.

Ik begrijp dat er extra werkdruk is ontstaan, onder andere door de instroom van de oorlogsvluchtelingen uit Oekraïne en andere windstreken.

De CLB's klagen al langer over een tekort aan artsen. Ik heb de CLB's daarom nog tijdens de coronacrisis de mogelijkheid gegeven om breder te kunnen rekruteren door versoepeling aan de regelgeving betreffende bekwaamheidsbewijzen. Dat

maakte het mogelijk om artsen zonder onderscheid in specialiteit aan de hoge salarisschaal 511 te kunnen betalen.

De vraag om de maatregelen in het kader van het lerarentekort ook uit te rollen voor het ambt van arts of paramedisch medewerker in een CLB, gaat ruimer dan de CLB-sector alleen. Daarvoor moet ik ook kijken naar het neveneffect dat hierdoor ontstaat. We nemen vaak maatregelen, ook als het gaat over de loonspanning voor de directeurs, en kijken dan enkel naar het onderwijs. Vanzelfsprekend heeft dit dan ook enkele neveneffecten voor andere sectoren, zoals bijvoorbeeld de CLB's, waar men niet altijd bij stilstaat. Ik begrijp hun vragen en noden en wil dit dan ook bekijken. Want wanneer ik maatregelen voor de CLB's zou nemen, kan dit een overfloweffect hebben van het onderwijs naar andere sectoren. We moeten ons hiervan bewust zijn.

Ik wil het tekort cijfermatig objectief kwantificeren. Vandaag beschikken we immers niet over cijfergegevens, maar het is belangrijk om op grond van data te kunnen zien hoe moeilijk of onmogelijk het is om het ambt van paramedisch medewerker in te vullen. Het ambt van paramedisch werker groepeerde daarenboven verschillende profielen en omvat dan ook niet alleen dat van verpleegkundige. Het is ook geen geheim dat net bij de verpleegkundigen de krapte uitermate groot is.

Wat de rol van de arts in een CLB betreft, denk ik dat het gezien de aard van de opdracht en bekwaamheid van een arts evident is dat een paramedisch medewerker met een onderliggende kwalificatie van verpleegkundige niet zomaar die rol van arts kan overnemen. Die arts is er net vanwege zijn specifieke vaardigheden en kennis. Die kun je dus niet zomaar vervangen door een verpleegkundige. Daar zou ik dus toch voorzichtig in zijn.

Het optrekken van de salarisschalen van de directeurs is een neveneffect. Dat heb ik net gezegd. Destijds heeft er een hele hervorming en een aanpassing plaatsgevonden. De maatregel is inderdaad niet van toepassing gemaakt op de CLB's. Ik ben echter bereid om dat te bekijken, net zoals ik ook de toevoeging van een bachelordiploma als vereist bekwaamheidsbewijs voor CLB-directeur bespreekbaar acht. Dat strookt immers met hetgeen we doen in andere onderwijsniveaus. Dat is dus een neveneffect daarvan.

Ik wil er anderzijds wel op wijzen dat een aantal maatregelen die we hebben genomen om een job in het onderwijs voldoende aantrekkelijk te maken, natuurlijk ook van toepassing zijn voor de CLB-sector, zoals het sneller verwerven van het recht op een tijdelijke aanstelling van doorlopende duur en het sneller in aanmerking komen voor de vaste benoeming. Dat is dus een extra wervingsargument en -instrument dat men kan hanteren. Het personeelsstatuut voor personeelsleden van het basisonderwijs, het deeltijds kunstonderwijs (dko), het secundair onderwijs en het volwassenenonderwijs dat steunt op de rechtspositiedecreten, geldt dus ook voor de personeelsleden van de CLB's. Ik voorzie dit jaar ook nog in de evaluatie van het CLB-omkaderingssysteem met het oog op een mogelijke bijsturing of implementatie van een nieuw omkaderingssysteem, opdat dit zou tegemoetkomen aan de noden van de sector.

Ik heb dit jaar een aantal verplichte adviezen die de CLB's moeten geven aan leerlingen, ouders en scholen bij zittenblijven, vervroegde instap en verlengd verblijf, geschrappt uit het takenpakket van de CLB's. Ook op die flank werken we dus, namelijk het uit het takenpakket schrappen van bepaalde taken die we als ballast aanzien, waardoor men zich meer kan concentreren op de kerntaken.

De CLB's hebben voor het schooljaar 2021-2022 ook eenmalig 14 miljoen euro gekregen voor het uitvoeren van contactonderzoek, het samen met de school detecteren van leerlingen die door de coronapandemie extra zorg nodig hadden en het actief aanbieden van onthaal aan alle leerlingen en hun ouders die wegens de

coronapandemie mogelijk bepaalde noden hadden waarop geen antwoord was gekomen. Die middelen konden trouwens ook worden ingezet voor personeel, of voor de werking. Men was daar vrij in. Indien ze voor personeelskosten zouden worden ingezet, gaat het over meer dan driehonderd voltijdequivalenten. Opnieuw, we hebben ter zake de vrijheid gelaten. Dat is inderdaad gegaan naar extra personeel, maar ook naar extra werkingsmiddelen.

Er is een monitoring opgezet om na te gaan hoe die middelen zijn ingezet. Daaruit blijkt dat het merendeel van de middelen zijn ingezet voor extra personeel, dus echt voor extra handen, namelijk zo'n 93 procent. Het CLB was tot eind januari 2022 belast met het uitvoeren van contactonderzoek. Ook dat was eigenlijk een gesel, en dat woog op de volledige werking van de CLB's. Tot dan hebben ze zich dus vooral ingezet voor die opdracht. 30 procent van de relancemiddelen is besteed aan de uitvoering van het contactonderzoek. Vanaf februari van verleden jaar konden de CLB's zich wel volop inzetten voor hun echte, oorspronkelijke taakstelling, onder andere het detecteren van leerlingen die extra zorg nodig hebben, ook door de coronapandemie, en het actief aanbieden van een onthaal. Zo'n 70 procent van de relancemiddelen is dan ook naar die opdracht gegaan.

Wat betreft het leersteunmodel: ik geef daar misschien een kort woordje uitleg bij, maar dat is natuurlijk een voorafname op de discussie die we zullen voeren in het kader van het decreet dat naar u toekomt. Al anticiperend op een vraag: we wachten nog altijd op het advies van de Raad van State. Dat is trouwens in meerdere gevallen zo. Er is daar een ongelooflijke flessenhals, waarbij we nu keuzes moeten maken. Je kunt niet blijven wachten. Het onnozele is dat, wanneer je een beslissing neemt om dan maar door te gaan, je als minister bent vrijgesteld om dat te agenderen voor een finale goedkeuring. Maar ik denk dat je dat als verantwoordelijke bestuurder niet altijd kunt doen. Ik ben bijvoorbeeld blij dat ik het advies van de Raad van State gekregen heb voor de Vlaamse toetsen. Dat is bijvoorbeeld zoiets waarmee ik absoluut niet zonder advies naar het parlement gekomen zou kunnen zijn.

Ik ben aan het afwijken, maar het is belangrijk dat ik het meegeef. Wanneer je beslist dat je niet kunt blijven wachten op het advies van de Raad van State en dan finaal agendeert, dan is het vreemde aan het systeem dat dat op dat moment wordt geschrapt van de rol. Stel nu, dat wij een ontwerp vlak voor de finish van het advies, op het moment dat men er alleen nog handtekeningen onder moet zetten, goedkeuren in de ministerraad, dan is al het geleverde werk van de Raad van State 'umsonst' en heb je er niets aan. Het is vreemd dat dat zo'n binair gegeven is. Daarom hebben we vanuit de Vlaamse Regering de vraag gesteld aan het federale niveau. Ik heb begrepen dat minister Verlinden daar een extra inspanning gaat leveren, maar het zal nog wel even duren voordat we dat gaan voelen op het terrein. Ik zit zelf met enkele dossiers waarover ik nu moet beslissen: ga ik zonder advies van de Raad van State naar de finale goedkeuring, ja of neen? En zo zijn er wel enkele.

Ik denk dus dat het zinvol zou zijn dat de Raad van State vanaf het begin sneller zegt: we gaan geen advies geven, gelet op de werkdruk en de keuzes die we moeten maken. Dat is beter dan het hele proces te laten lopen, om vervolgens verlenging te vragen. Dat kan men, en dat wordt natuurlijk altijd aanvaard, maar dan moet men op een bepaald moment al het werk aan de kant schuiven, en dat is toch wel vreemd.

Maar goed, de deadline voor dit advies lag dus op 22 december. We zijn dus toch al bijna twee maanden verder.

Maar we erkennen dus dat zowel scholen als CLB's met een stijgend aantal vragen naar meer ondersteuning geconfronteerd worden. Met het decreet Leersteun

nemen we hiertoe actie voor de CLB's, denk ik, maar vooral voor het hele systeem met alle partners. We gaan daarbij zorgen voor een versterking van de fases 'brede basiszorg' en 'verhoogde zorg', waardoor we ook het beleid op leerlingenbegeleiding in scholen kunnen intensiveren. Daardoor zouden scholen ook in staat moeten zijn om leerlingen in die fases beter zelf op te vangen.

We doen dit ook door een duidelijke opdracht rond brede basiszorg en verhoogde zorg toe te kennen aan het project Leerpunt, zoals gezegd. Daarnaast voorzien we ook extra middelen voor de pedagogische begeleidingsdiensten.

We voorzien trouwens ook in een leersteunraad, waarin de scholen voor gewoon onderwijs mee de regie nemen in de leersteun en zo kunnen sturen in functie van het terechtkomen van de leersteun bij die leerlingen die daar het meest nood aan hebben.

Het leersteunmodel met een beperkt aantal leersteuncentra zal de professionele leersteun kunnen bieden en ook de samenwerking met de CLB's vereenvoudigen.

Naast die structurele maatregelen zijn er ook specifieke maatregelen voor het CLB voorzien. De focus ligt vooral op professionalisering.

Om de CLB's ten eerste in staat te stellen hun verantwoordelijkheden in functie van het decreet Leersteun op te nemen, krijgt de sector 300.000 euro voor de periode van 19 december 2022 tot en met 31 augustus 2024, om te professionaliseren rond het sterk inzetten op de kernactiviteiten: consultatieve leerlingenbegeleiding, handelingsgerichte diagnostiek en handelingsgericht adviseren in het kader van leersteun.

Daartoe wordt een netoverschrijdend lerend netwerk opgericht dat goede praktijken moet verzamelen en verspreiden. Dankzij die goede praktijken zullen de CLB's, denk ik, ook vlottere werkmethodes kunnen toepassen en scholen gewoon efficiënter kunnen ondersteunen.

Daarnaast maken we het ook mogelijk dat de CLB's een gemeenschappelijk curriculum kunnen uitreiken, zonder dat men volledig het handelingsgericht diagnostisch traject moet doorlopen. Dus ook daar gaan we naar een verkorting, denk ik. En dat was een expliciete vraag die werd gesteld, maar ook door de scholen die uiteindelijk ook een vlotte behandeling mogelijk kunnen maken.

Om dat niet te laten ontsporen, gaan we dat wel laten monitoren. Alle partners – en zeker het CLB – zijn ervoor verantwoordelijk dat de leersteun bij die leerlingen en die leerkrachten geraakt die er echt nood aan hebben.

Dus: we versoepelen aan de ene kant, we versnellen en vereenvoudigen de procedures, maar we houden wel de vinger aan de pols via die monitoring.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Dank u wel minister voor uw zeer uitgebreid antwoord. Het is een complex gegeven, ik ga er een paar uitpikken.

Wat betreft de vraag dat er meer anciënniteit voor de artsen en zo verder zou worden meegenomen, zegt u dat u de vragen en de noden begrijpt en dat gaat bekijken, maar wijst u ook op mogelijke neveneffecten. Dat is toch iets dat niet dateert van gisteren? Als u dat ingevoerd is voor de leerkrachten, vind ik het een beetje vreemd dat dat niet meegenomen is voor CLB's, want men wist toch van in het begin dat dat ook voor problemen zou zorgen. Zij vragen dat een verpleegkundige in sommige omstandigheden ook de rol van een arts zou kunnen innemen. U wijst dat af, maar ik vind het dan een beetje vreemd dat ze die vraag wel degelijk

expliciet stellen. Ik heb verschillende collega's dat ook horen vernoemen: zij zien dat wel als nuttig. Ik vind het dus een beetje vreemd dat u dat zo kortweg afwijst, zonder eigenlijk veel argumenten. Men zou daar misschien beter eens in gesprek over gaan.

U bent bereid om de verhoging van de wedden van directeurs te onderzoeken. Daar zijn ze nog niet vet mee, natuurlijk.

U zegt dat u nog dit jaar de omkadering nog zult evalueren en eventueel bijsturen. Maar u kondigt dat – denk ik – al vrij lang aan. En dus is onze vraag wanneer gaat dat gebeuren, dit jaar nog? Is dat dan tegen december? Want dat hangt ook allemaal een beetje samen met het Leersteundecreet. Dat zou dus eigenlijk vrij snel moeten kunnen gebeuren. Hebt u daar al een timing op geplakt? Want het een hangt natuurlijk samen met het andere.

Er zijn inderdaad eenmalige middelen geweest. Dat heb ik ook in mijn inleiding gezegd, die 14 miljoen euro. Maar mijn vraag over die recurrente middelen is niet duidelijk beantwoord, vind ik. Of gaat men dat dan bij het Leersteundecreet in één keer gaat meenemen? Daar zijn toch nog veel vragen die open blijven.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Dank u wel, minister, voor uw uitgebreid antwoord. Ik denk dat de waardering voor het werk van de CLB's kamerbreed gedeeld wordt, en dat we via het werk van de CLB's scholen ontzorgen, proberen ze te ondersteunen en ze maximaal de mogelijkheid bieden om in te zetten op het leerproces van leerlingen via de vier decretale opdrachten die ze hebben gekregen.

Maar als ik in overleg ga met directeurs, dan trekt men echt aan de alarmbel. Er zijn heel veel mensen die uitvallen. Heel veel werknemers binnen de CLB's vallen uit door de werkdruk, doordat men eigenlijk constant tegen muren botst, door de instroom van opdrachten, taken en casussen die echt wel verontrustend zijn. En aan de andere kant voelt men dat er zoveel wachtlijsten zijn, zoveel problemen waar men tegenaan botst.

We hebben het hier over de personeelsmiddelen, maar ik wil toch ook wel een lans breken om werk te maken van een onderzoek naar de werkingsmiddelen van CLB's, omdat men daar ook wel aangeeft dat die onder druk komen te staan door besparingen die eigenlijk ook de kwaliteit van de werking onder druk zetten. Besparingen op energie, vervoer en personeel zorgen ervoor dat ze eigenlijk geen antwoord meer kunnen bieden op de vele vragen die er zijn. Dus minister, daarom vraag ik of u bereid bent om daarop in te gaan.

Het is goed dat er toch wordt nagedacht om ook aan die wedden van directeurs te schakelen. En ik volg u wel, dat er een aantal voorstellen gedaan worden waar we voorzichtig mee moeten omgaan, bijvoorbeeld het feit dat een verpleegkundige de plaats inneemt van een arts. Het is niet voor niets dat ik hier in het verleden zelf de vraag nog heb gesteld om de specifieke opdrachten van die artsen goed te bewaren. Maar ik denk dat het zeer duidelijk is dat het water aan de lippen staat bij heel veel mensen in de CLB's, en dat we er alles aan moeten doen om hen te ondersteunen.

Ik weet dat ze momenteel ook bezig zijn met het opmaken van een memorandum, en ik denk dat het de bedoeling is om klaar te staan voor de volgende legislatuur. Maar ik denk dat we dit misschien niet moeten afwachten en al in gesprek kunnen gaan met de CLB's en ook de kaarten op tafel leggen over wat de problemen precies zijn. Ik vraag u heel uitdrukkelijk, minister, om dit nu al vast te pakken.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Dank u wel, minister. Ik voel wel een zekere erkenning van de problematiek en een opening om een aantal pistes te gaan verkennen. Ik vrees toch dat voor de CLB's het gevoel zal overblijven dat het glas veeleer halfleeg dan halfvol is, omdat er natuurlijk nog weinig concreets op tafel ligt en de noden wel echt hoog zijn.

Ik ben het ermee eens dat het gemakkelijk is om te zeggen dat we alles gaan oplossen met meer geld en bijkomende budgetten, alsof de kas oneindig is. Dat is niet zo. Er moet altijd gekeken worden of er efficiëntiewinsten kunnen worden geboekt en of zaken anders kunnen worden georganiseerd. Maar als het over de CLB's gaat, kunnen we toch echt wel zeggen dat er nood is aan extra investeringen. Ik denk aan het volgen van de leerlingenaantallen, aan de index. In het leerplicht-onderwijs zijn er wel een aantal maatregelen genomen. We zijn het er hier zo hard over eens dat die CLB's zo'n noodzakelijk werk doen, en toch kunnen zij niet anders dan het gevoel hebben een beetje stiefmoederlijk behandeld te worden. Als er indexeringen of loonsverhogingen zijn, vallen zij daar immers altijd buiten.

Minister, ik hoop dat het inderdaad geen halfleeg glas is en dat u een aantal van hun vragen echt heel concreet en nog in deze legislatuur zult vastnemen. Het zijn niet alleen de leerlingenaantallen die toenemen, maar het gaat ook om de complexiteit van de problematiek. We hebben het hier zo vaak over de problematiek van het mentale welzijn, gedragsproblemen, moeilijkheden, alles wat met speciale noden te maken heeft. De noden zijn dus hoog. Ik hoop echt dat er in deze legislatuur nog een aantal oplossingen komen.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Ik zou toch enige nuance in het debat willen brengen, vooral omdat er een evaluatie aankomt van het decreet Leerlingenbegeleiding, waarin we toch heel duidelijk omschreven hebben wat we verwachten van die leerlingenbegeleiding en wat de taken van een CLB zijn. Ik denk, minister, dat we alle zaken die hier nu gezegd zijn, gewoon heel grondig moeten meenemen in de evaluatie van het decreet en uiteraard in de evaluatie van de werking van het CLB.

U geeft aan dat binnen de relancemiddelen 93 procent uiteindelijk besteed is aan extra personeel en 7 procent dan waarschijnlijk vooral aan werkingsmiddelen en dergelijke meer. U zei dat dat overeenkomt met ongeveer 300 personeelsleden. Dan zullen er toch zo'n 280 personeelsleden bij gekomen zijn. Als ik ervan uit mag gaan dat er nog altijd 61 CLB-centra zijn, betekent dat, grof en gelijkmatig verdeeld, dat er 4,5 voltijdse equivalenten per centrum bij gekomen zijn.

U geeft ook aan dat er 30 procent gebruikt is voor contactonderzoek. Dat contactonderzoek is volledig weggefallen. Die mensen zijn dus vrijgekomen om mee ingeschakeld te worden in de algemene taken van het CLB. 70 procent is ingeschakeld voor het detecteren van zorgnoden. Die functie blijft natuurlijk overeind. Ook al zijn die zorgnoden misschien niet meer gerelateerd aan corona, er zijn natuurlijk ook wel andere zorgnoden. Maar die mensen zijn er natuurlijk en die zijn ook mogen blijven. Die zijn dus ook ingezet voor de taken die vooraf, zonder die mensen, ook dienden te gebeuren. Daar moet dus toch ergens een voordeel in te vinden zijn, denk ik dan.

U geeft ook aan dat u gaat kijken naar een heel nieuw omkaderingsysteem. Dat kan meegenomen worden in de efficiëntieoefening die mevrouw Meuleman aankaart. Hoe moeten we anders omgaan met of anders kijken naar hoe we het personeel binnen het CLB inzetten? En hoe kunnen we inderdaad zorgen dat zij vooral die kerntaken kunnen blijven opnemen?

Ik pleit er dus vooral voor om heel dat geheel breder te bekijken en niet te snel kleine brandjes te blussen, maar vooral alles mee te nemen in de evaluatie van de

leerlingenbegeleiding en er zo snel mogelijk werk van te maken om die te finaliseren.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wat de concrete vragen betreft, voor alle duidelijkheid: mijn deur staat altijd open. De vragen in kwestie zijn ook niet rechtstreeks tot bij mij gekomen, ook niet in de sectorcomités. Ik veronderstel dat een en ander al was opgevat als het formuleren van een aantal desiderata richting een volgende Vlaamse Regering, en een nieuw regeerakkoord in 2024, want het is niet in de sectorcomités aan bod gekomen. Maar ik ben altijd bereid tot spreken, als dat binnen de marges van het redelijke valt.

Maar het is natuurlijk ook zo dat we verschillende aanpassingen gedaan hebben, in het kader ook van het leerplichtonderwijs, op grond van de collectieve arbeidsovereenkomst (cao) 12. Hoe gaan zo'n onderhandelingen? Die vertrekken van de eisen en de vragen die op tafel worden gelegd door de vakbonden, de sociale partners, en ik heb dan niet de neiging om te vragen of ze ook nog aan andere dingen gedacht hebben. Dus: vragen die ik niet krijg worden niet onmiddellijk gehonoreerd, want dan stopt het nooit. Dat is dus bij mijn weten niet echt aan bod gekomen. Maar ik wil dat allemaal wel met enige welwillendheid bekijken. Maar ik geef inderdaad ook aan wat mijns inziens het best niet tot de agenda zou behoren.

De vraag, specifiek met betrekking tot de arts en verpleegkundige, gaat dus specifiek over het omkaderingsgewicht van een afwezig personeelslid in een CLB, om dat te kunnen inzetten om een ander ambt aan te stellen, dus de arts die afwezig is, vervangen door het overeenkomstige omkaderingsgewicht te laten invullen door paramedische werkers. Wel, dat gaat net in tegen de filosofie dat er net een arts nodig is, precies vanwege de taken, vaardigheden en kennis van een arts, wat overigens een gereguleerd beroep is. Ik zou daar ook niet zomaar aan beginnen te frunniken.

Twee: er wordt al geruime tijd gevraagd om een apart ambt van verpleegkundige te voorzien. Dat zou wel een serieus ingrijpen in de regelgeving vergen, maar daarenboven ook nog eens de flexibiliteit die vandaag bestaat op vlak van de invulling van de ambten in de CLB's inperken. Dat zou dus minder mogelijkheden verschaffen voor de CLB's. Dat biedt ook geen oplossing in een tijd dat er een tekort aan verpleegkundigen op de arbeidsmarkt bestaat. En het is ook een gereguleerd beroep, dat gepaard gaat met het naleven van een specifieke regelgeving. Dus ook daar: let op wat je opent, denk ik dan.

En dan was er, tot slot, de vraag met betrekking tot de directeurs. Ik zal u de techniciteit even meegeven, want ik sta er wel voor open om daar ook over te spreken. Het is zo. Tot 2018 had een directeur in een CLB de hoogste salarisschaal binnen Onderwijs, omdat die functie via mandaat werd toegekend. Men heeft vervolgens beslist, in een vorige regeerperiode, om in het kader van de hervorming van de Vld ... (*Gelach*)

Ik bedoel: in het kader van de hervorming van de CLB-sector, is beslist om dat mandaat af te schaffen. Men heeft dan die mandaattratio afgeschaft, en in de plaats opnieuw een vaste benoeming geïntroduceerd. En daarmee is de salarisschaal voor nieuwe directeurs ook aangepast en op hetzelfde niveau gebracht als voor een directeur secundair onderwijs. Dat is nog maar in 2018 gebeurd.

Bij de laatste cao 12 zijn dan de salarisschalen van directeurs secundair onderwijs aangepast naar een loonspanning van 31 procent, maar waarbij effectief niet gekeken is naar de nieuwe directeurs in de CLB's. Let op: enkel de nieuwe directeurs in de CLB's, want de directeurs die in 2018 de salarisschaal 599 genoten, dus de hoogste salarisschaal, hebben die via een overgangsmaatregel ook

behouden. De doelgroep is dus wel eerder beperkt. Dat geef ik ook mee. Vandaar dat ik ook bereid ben om dat te bekijken.

Tot slot wil ik nog meegeven dat de CLB's en eigenlijk ook onze scholen, zeker de scholen buitengewoon onderwijs, aan den lijve het effect voelen van de wachtlijsten in de zorg. Wij fungeren eigenlijk als een soort van voorgeborchte of als wachtkamer, als prewachtkamer ten aanzien van de wachtlijsten. Sommige leerlingen blijven zitten – en soms letterlijk als het bijvoorbeeld gaat over het buitengewoon onderwijs – tot op late leeftijd omdat er wachtlijsten zijn in de zorg en ze niet kunnen doorstromen, wat natuurlijk ook een effect heeft op de instroom in ons buitengewoon onderwijs. Hoe langer kinderen, jongeren en volwassenen – want in sommige gevallen is er zelfs geen sprake meer van jongeren – in ons onderwijs zitten, hoe minder instroom er mogelijk is.

Ook als het gaat over ambten en dergelijke moeten we toch in ogenschouw nemen dat er ook altijd neveneffecten zijn voor het beleidsdomein Welzijn. Elke maatregel die ik in dezen neem, zal met argusogen worden bekeken door mijn collega van Welzijn – en terecht – omdat er ook altijd een flow-overeffect zal zijn.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw antwoord. We stellen hier nog maar eens vast hoe ingewikkeld het in het onderwijs allemaal in elkaar zit, met al die verschillende statuten. En dat hangt dan nog eens vast aan Welzijn, waar er wachtlijsten zijn. Het is dus een mijnenveld waarin je niet gemakkelijk vooruitgang boekt.

Maar het is wel nodig voor het welzijn van onze kinderen om toch een aantal stappen te zetten. Voor een stuk hebt u dat al gedaan bij het lerarentekort, en ik wil u er toch toe aansporen om, zeker met het Leersteundecreet dat eraan komt, te proberen daarin vooruitgang te boeken. Want het is echt wel nodig. Ik heb gisteren in de plenaire vergadering nog verwezen naar het geval van kinderen in de kleuterklas waarmee men geen blijf weet. Dat gaat natuurlijk om een minderheid van de kinderen, maar zij hypothekeren vaak de werking in een kleuterklas. Dan krijg je uitval van kleuterleidsters, krijg je klassen die moeten worden verdeeld en valt het gewicht op de schouders van collega's. Het is echt nodig dat we proberen om hier toch wat vooruitgang in te boeken en we willen u daar graag bij steunen. Ik dank u.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Er is al een overload aan opdrachten bij de CLB's. Het kan niet de bedoeling zijn dat de CLB's de opdracht krijgen om er ook nog eens de loopbaan van een aantal van onze politieke collega's bij te nemen. Maar dat was wellicht een slip of the tongue.

Minister, ik leg het straks uit, collega's. Het ging over de verwijzing naar Vld in plaats van de CLB's. *(Opmerkingen. Gelach)*

Het was inderdaad een grapje. Maar goed, we zijn in de periode rond 14 februari en Valentijn, en de CLB's lijken mij de ideale partner voor onze scholen, maar ook voor iedereen die zich wil inzetten om schoolondersteunend te werken en scholen te versterken om dat leerproces zo maximaal mogelijk te kunnen maken. Ik denk dat we daarop moeten inzetten.

Want u weet ook, minister, dat de CLB's gevat zijn via een enveloppefinanciering. Er zijn meer leerlingen, maar eigenlijk volgen die middelen de CLB's niet. Er is een tekort aan structurele middelen, en dat blijkt ook uit het recente rapport van de

onderwijsinspectie, wat een impact heeft op het preventieve en proactieve handelen waarvoor CLB's worden ingezet.

Maar goed, ik hoor een kamerbrede eensgezindheid om de CLB's verder te ondersteunen, mogelijk in deze, maar zeker ook in de volgende legislatuur. Cd&v zal hier in ieder geval voor blijven pleiten.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Het is al een aantal keren aan bod gekomen, maar ik denk dat we echt wel heil zien in multidisciplinaire schoolteams. Laat ons hopen dat Dirk Van Damme tegen het eind van de legislatuur zijn werk zal hebben afgerond en dat het daarin ook naar voren komt. Als je op school met teams werkt waar mensen gespecialiseerd zijn in zorg maar ook in psychologische begeleiding – we hebben zelf al gepleit voor psychologen op school of op schoolbestuurniveau –, dan kan die samenwerking misschien beter verlopen en kunnen er op school een aantal zaken worden opgevangen waardoor het werk van CLB's kan worden verlicht.

Misschien ligt de toekomst toch nog in een aantal out-of-the-boxoplossingen zoals die schoolteams en moet dit worden meegenomen.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoorden. Ik denk dat we het erover eens zijn dat het CLB een heel belangrijke partner van onze scholen is.

Ik wil toch even doorbomen op de suggestie van collega Meuleman. In het nieuwe decreet Leersteun is opgenomen hoe alle organisaties gaan samenwerken – het CLB, het ondersteuningsnetwerk, de pedagogische begeleidingsdienst – om de scholen te ondersteunen in hun mogelijkheid om hun heel diverse klassen zo goed als mogelijk te begeleiden en te ondersteunen in hun ontwikkeling. Door deze samenwerking, die we willen intensifiëren, zullen we merken dat ze meer en meer zullen samenvloeien. Het hoeft niet letterlijk te zijn, maar die samenwerking gaat toch meer en meer in elkaar moeten overlopen zodat ze een nog meer versterkte ondersteuning voor de scholen kunnen worden.

Ik kijk heel erg uit naar de evaluatie van het decreet Leerlingenbegeleiding en de evaluatie van de CLB's. Ik kijk ook heel erg uit naar het decreet Leersteun, zodat we daarmee van start kunnen gaan en naar hoe het zich zal ontplooiën in de scholen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over een nieuwe Britse studie over leervertraging – 1498 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, een studie van onderzoekers aan de universiteit van Oxford vergelijkt de leervertraging die kinderen in vijftien landen opliepen tijdens de coronapandemie. Uit de studie blijkt dat leerlingen in België meer leervertraging opliepen dan in heel wat andere landen, zoals Nederland. Volgens de onderzoekers is de leervertraging bij ons even groot als in bijvoorbeeld

Griekenland of Polen. Dit is een bevestiging dat de impact van de pandemie zich zeer sterk heeft laten voelen in ons onderwijs. De studie die onderzoekers van de KU Leuven enkele weken geleden publiceerden, leerde ons al dat leerlingen gemiddeld de opgelopen leervertraging nog niet hebben ingehaald.

Kristof De Witte verklaart het verschil tussen België en andere landen met de vaststelling dat we in Vlaanderen minder goed voorbereid waren op afstandsonderwijs: veel leerlingen hadden bij het begin van de pandemie geen laptops, er was nauwelijks digitaal lesmateriaal, leerkrachten waren onvoldoende klaar om online les te geven. Met Digisprong is een inhaalbeweging ingezet, maar het blijft belangrijk om structureel te investeren in digitale vaardigheden en basismateriaal.

De vraag blijft vooral hoe we omgaan met de leervertraging die er al is: hoe zorgen we ervoor dat leerlingen de achterstand kunnen inhalen? De voorbije schooljaren konden scholen extra personeelsleden aanstellen met middelen uit Bijsprong, maar dit schooljaar bestaat die mogelijkheid niet meer.

Minister, hierover heb ik de volgende vragen. Welke plannen hebt u op lange termijn om digitalisering te versterken? Is er in bijkomende, recurrente middelen voorzien voor Digisprong om ook nieuwe leerlingen van ICT-materiaal te voorzien en slijtage op te vangen? Sinds 1 september 2021 is het ambt van ICT-coördinator ingevoerd. Hoe evalueert u dat? Raakt het ambt op scholen makkelijk ingevuld? Hoe evalueert u Bijsprong in de vorige schooljaren? Is er een evaluatie gebeurd of bezig van de impact ervan? Bestaat de mogelijkheid om ook in de nabije toekomst middelen vrij te maken voor het bijspijkeren van leerlingen nu blijkt dat de leervertraging groot is en nog niet is ingelopen? Welke mogelijkheden hebben scholen nu nog om specifiek in te zetten op leervertraging opgelopen tijdens de pandemie? Plant u nog verdere initiatieven om leervertraging in te perken?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Dank u. Voor alle duidelijkheid, de studie waarnaar u verwijst, is eigenlijk een metastudie, dus op basis van het verzamelen van andere studies in het buitenland. Wat België betreft, heeft die Britse studie zich gebaseerd op twee studies van professor De Witte die gingen over de interdiocesane proeven en zich dus beperkten tot het lager onderwijs. Vervolgens werd een reactie gevraagd aan professor De Witte over die Britse studie. De journalistiek in dit land zit dus soms wel wat vreemd in elkaar, maar dit terzijde.

We hebben het hier al regelmatig gehad over de problematiek. Om te beginnen, ik heb me met hand en tand verzet tegen de nefaste schoolsluitingen – dat hoef ik niet te illustreren – net vanwege de grote vrees voor het effect inzake leerachterstand, in eerste instantie bij diegenen die sociaal-economisch gezien wel wat zwakker zijn. Dat wordt in dezen ook wel geïllustreerd. Al tijdens de eerste lockdown zijn we meteen aan de slag gegaan met een groep van experts, dus pedagogen, pedagogische begeleidingsdiensten enzovoort, om een plan te maken om leerachterstand op de korte, middellange en lange termijn te bekampen, in de verwachting dat die inderdaad wel zou ontstaan. Dat plan ging ook meteen in uitvoering. Het is natuurlijk ook een illusie om te denken dat we leerachterstand op een jaar zouden kunnen inhalen, niet dat iemand dat ooit heeft beweerd.

Op minstens vier vlakken hebben we acties op poten gezet. Ten eerste waren er de extra handen in de klas. We hebben 12 miljoen euro vrijgemaakt voor de taalintegratietrajecten in het basisonderwijs, ook ten gevolge van de invoering van de taalscreening. Bijsprong was inderdaad een groot succes, maar alles moet natuurlijk een eind hebben. Aanvankelijk hadden we dat enkel maar voor een jaar gepland, namelijk tot 30 juni 2021. Nagenoeg alle scholen hebben met die extra omkadering extra leerkrachten kunnen aannemen om leerachterstand aan te pakken. Ik denk dat dat succesvol was. Net daarom hebben we Bijsprong verlengd,

tot juni 2022. We hebben er dus nog een jaar bij gedaan. Dat gaat over een bedrag van meer dan 180 miljoen euro. In het eerste schooljaar betekende dat een bijkomende investering van bijna 23 miljoen euro, en in het tweede schooljaar een investering van 85 miljoen euro. In dat tweede schooljaar was dat goed voor 11.586 leraren die Bijspronguren opnamen. Dat is toch ook wel een zeer indrukwekkend cijfer.

Vervolgens is er Digisprong. Ik denk dat we ook op dat vlak een ongelooflijke inhaalbeweging op een al bij al toch korte periode hebben gerealiseerd. We hebben niet alleen de laptopoperatie gedaan, we hebben ook de puntenenveloppe voor ICT-coördinatie recurrent verhoogd met 22 miljoen euro. Tevoren was het budget maar 32 miljoen euro. We hebben daar 22 miljoen euro bij gedaan, dus een forse verhoging. We hebben ook het ambt van ICT-coördinator ingevoerd voor het secundair onderwijs, het deeltijds kunstonderwijs (dko), de centra voor volwassenenonderwijs (CVO's) en de centra voor basiseducatie (CBE's). We maken ter zake ook een vaste benoeming mogelijk. De relancemiddelen voor de laptops hebben we uitgekeerd in twee schijven, in 2021 en 2022. Die waren per definitie eenmalig, maar we hebben aan de scholen ook de mogelijkheid geboden om zelfs vanaf het moment dat ze die middelen kregen, die gefaseerd te kunnen uitgeven, dus niet onmiddellijk in 2022. Afhankelijk van de uitbetaaldatum en de gekozen optie krijgen de scholen dus zelfs nog twee schooljaren de tijd om die Digisprongmiddelen aan te wenden.

Er is dus echt wel oog geweest voor flexibiliteit in hoofde van de scholen om de leerlingen van ICT-infrastructuur te kunnen voorzien.

Rekening houdend met een afschrijvingstermijn van pakweg vijf jaar, wat toch gangbaar is, is het verstandig dat we voor een volgende regering ook al een soort financiële buffer voorzien. We leggen dat aan. We hebben een apart fonds voorzien, het Digisprongfonds, waarbij we middelen reserveren waardoor een volgende regering in 2025 over al meer dan 100 miljoen euro zal beschikken om de oefening die wij hebben gedaan, te kunnen herhalen. Ik denk dat dat vrij ongezien is, dat in een huidige regering al middelen opzij worden geschoven voor een volgende regering.

Dat kan misschien ook zorgen voor enige rust. Dat maakt het ongetwijfeld heel gemakkelijk voor een volgende Vlaamse Regering om die oefening te herhalen. En het maakt het heel wat moeilijker om die oefening niet te herhalen, eenvoudigweg omdat dat natuurlijk ook een gelabeld fonds is. Anders blijven die middelen daar gewoon in steken.

De administratie werkt op dit moment ook aan een evaluatie van de maatregelen ICT-coördinatie. We gebruiken de data van de oktobertelling. Die worden meegenomen, maar moeten natuurlijk eerst wel wat zuiver gesteld worden om ze te kunnen analyseren. De doelstelling van de evaluatie was onder andere een vergelijking tussen het huidige schooljaar en het voorgaande schooljaar. Het onderzoek bevestigt wat ik al heb gezegd, namelijk dat we begonnen zijn met het inlopen van een grote achterstand. Ik heb dat altijd de 'remuntada' genoemd.

Nu zijn we ook bezig met de uitrol van de opleiding van de leerkrachten, met bootcamps, met een aanbod van de centra voor volwassenenonderwijs. Dat gaat zijn gang. En dat is maar goed ook. Daarnaast trokken we nog eens budget uit, nog altijd onder de noemer 'extra handen in de klas', voor 550 extra kinderverzorgers.

Maar het gaat ook om extra handen buiten de klas. De conclusie en de aanbeveling van de Britse onderzoeker was: investeer in zomerscholen. Kijk eens aan, dat is net wat wij gedaan hebben. Samen met collega Somers hebben we ervoor gezorgd dat dat ook niet eenmalig zou zijn, maar structureel ingebed. We hebben daarvoor toch ook een ruim budget voorzien. We gaan er ook nog op doorwerken, om ervoor

te zorgen dat er nog meer zomerscholen zullen kunnen worden ingericht. We hebben daar 10 miljoen euro per jaar voor voorzien, wat, gelet op de organisatiekosten en dergelijke, toch wel een serieus bedrag is. En ook daar is er de focus op Nederlands en wiskunde, wat mooi meegenomen is. Je ziet daar ook onmiddellijk de heel positieve evaluatie dat het effectief een effect heeft voor diegenen die deelnemen aan die zomerscholen.

We voorzien in een jaarlijkse oproep ten aanzien van de hogeronderwijsinstellingen voor tutoringsprojecten, waarbij studenten actief worden ingeschakeld om ondersteuning te geven aan kinderen en jongeren.

Naast extra handen in de klas en extra handen buiten de klas, gaat het derde luikje over het gebruik van betere praktijken in de klas. Daar is het Leerpunt natuurlijk bij uitstek het expertisecentrum dat we gestalte hebben gegeven, namelijk voor de communicatie en het exporteren van didactieken die effectief werken op de klasvloer. We voorzien ook aanvullende werkmiddelen voor de pedagogische begeleidingsdiensten voor het ondersteunen van scholen om effectief aan de slag te gaan met die aanbevelingen van het Leerpunt. Ook daarvoor hebben we dus nog eens extra middelen voorzien voor de pedagogische begeleidingsdiensten.

In het onderzoeksprogramma 'onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek' (OBPWO) voorzien we ook praktijkgericht onderzoek waarmee leraren concreet aan de slag kunnen. Afsluitend investeren we via het Leerpunt ook in een versterking van de 0 en de 1, dus de basiszorg en de verhoogde zorg.

Een vierde luik is het monitoren van de leerachterstand. We gaan dit in kaart blijven brengen. We willen de situatie van precorona, corona en postcorona schetsen. Het is 'work in progress' en ik ga ervan uit dat het effectief interessante data zal opleveren.

Een van de nieuwe instrumenten die zijn ingevoerd, zijn de toetsen. Met die toetsen kunnen we leerachterstand monitoren. Het is dus goed dat ik weldra met dat ontwerp van decreet naar u kan komen.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, ik denk inderdaad dat er de voorbije twee jaar een aantal heel goede initiatieven geweest zijn, maar het is belangrijk dat ze hier niet mogen stoppen. Of het nu de metastudie van de universiteit van Oxford of Kristof De Witte is, ik denk dat ze allemaal hetzelfde zeggen. De coronacrisis is een beetje zoals een index missen, je blijft dit meeslepen tot aan het einde der dagen, om het zo te zeggen. Er zal een generatie moeten overgaan, en het zou jammer zijn dat we een generatie kinderen zouden verliezen die het onderwijs met achterstand verlaten door die coronajaren.

Er is nog werk om een aantal zaken structureel te verankeren. Bijsprong heeft een aantal positieve effecten gehad. We zagen bijvoorbeeld dat een aantal gepensioneerde leerkrachten opnieuw naar het onderwijs kwamen, en dat was ook nodig. Ze hebben soms ook extra individuele begeleiding kunnen doen en goede zaken gedaan. Er lijkt een enorme terugval te zijn, en dat zou spijtig zijn.

Voor ICT is de meest gehoorde opmerking dat de hardware er wel is maar dat er nog enorm veel werk is aan het pedagogische luik. U zegt dat u ermee bezig bent en dat er bootcamps zijn. We zien vooral hoeveel ICT-coördinatoren er in het onderwijs worden gezocht. U hebt me niet geantwoord op de vraag of het ambt op scholen makkelijk wordt ingevuld. Ik kan u zelf het antwoord geven: totaal niet. Er is zeker nog werk aan de winkel.

De zomerscholen zijn ook een goede zaak, maar al bij al is het bereik vrij beperkt.

Minister, toch nog eens de vraag. Bent u bereid om toch nog een aantal zaken te verlengen, structureel te verankeren of extra uit te rollen om ook de komende jaren de achterstand verder aan te pakken?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Minister, ik dank u voor de uitleg. Zoals professor De Witte zegt, is het duidelijk dat het niet makkelijk is om de opgelopen achterstand weer in te lopen. Het is misschien wat pervers, maar ik denk dat wat gebeurd is in corona, voor onderzoekers een zeer interessante setting is om te onderzoeken wat het betekent om niet naar school te kunnen en wat het betekent als het leerrecht als het ware wordt ontzegd. In het Britse metaonderzoek waarnaar collega Meuleman verwijst, wordt gesproken over onderzoeken in tijden van oorlog naar de effecten van het niet naar school kunnen gaan. Het is echt indrukwekkend om te zien wat die impact is.

Collega's, mijn hart bloedt dan om ook in Vlaanderen te moeten vaststellen dat, los van de coronacrisis, er toch heel veel leerlingen geen les krijgen omdat er geen leerkracht is. We moeten er dus alles aan doen om hierop in te zetten.

Minister, we zijn met zijn allen zeer benieuwd naar de huidige stand van zaken. Op schriftelijke vragen antwoordt u heel vaak dat u gedurende het lopende schooljaar geen cijfers wilt geven. Toch durf ik hier te pleiten om een stand van zaken te geven en om het in beeld te brengen, zodat we vanuit het parlement een zicht hebben op hoe het nu precies loopt. Als ik zie hoe vaak mijn zoon studie heeft – en hij heeft het geluk dat hij graag veel leest en hij zijn boek dus vlotter kan uit lezen –, is het toch jammer dat we op die manier de toekomstige volwassenen hypothekeren.

Minister, kunt u een stand van zaken geven over het lerarentekort en over wat de impact is op het onderwijs?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Mijn dochter klaagt dat ze te weinig studie heeft. Blijkbaar zijn alle leerkrachten daar, en vind ze het niet zo tof dat anderen meer studie hebben dan zij en dat zij dus 's avonds haar huiswerk moet maken en niet overdag. Dus, collega's, het is nog niet overal verspreid, maar er is wel degelijk een lerarentekort, zeker voor bepaalde vakken. Dat wil ik zeker niet onder stoelen of banken steken.

Maar, collega's, we kunnen elke week in het parlement aan de minister vragen hoe het met het lerarentekort is. En ik zal u het antwoord geven: het lerarentekort zal niet opgelost zijn. Ik denk dat we daar toch realistisch en ook eerlijk moeten zijn ten opzichte van elkaar. Ten eerste, het is niet dat door de vraag elke week opnieuw te stellen, het de week nadien is opgelost. Ten tweede, ik kan diezelfde vraag stellen over kinderopvang in de commissie Welzijn. Dat kan over alle mogelijke voorzieningen. Ik kan die vraag seffens gaan stellen over buschauffeurs en treinconducteurs in de commissie Mobiliteit. In de commissie Binnenlandse Bestuur wordt die vraag gesteld over politieagenten. In de commissie Economie stellen we vast dat bedrijven niet kunnen groeien omdat in eender welke sector er geen mensen zijn. En bij justitie zeggen ze dat ze achterstand willen wegwerken maar geen volk vinden. We zijn vrijdag in de gevangenis van Antwerpen geweest, waar ze geen cipiers vinden.

Collega's, ik stel dus samen met u vast dat dit op dit moment zo is in alle sectoren in Vlaanderen. Ik kan eigenlijk geen enkele sector noemen – zelfs niet bij de archeologen – waar men op dit moment volk over heeft. En dat is absoluut een probleem. En moeten we proberen om ze dan maximaal naar onderwijs te halen? Ja, absoluut, daar ben ik het honderd procent mee eens.

Ik verwijs naar een actuele vraag van gisteren. Als het gaat over leerlingen die geschorst worden, denk ik dat we daar begrip voor moeten hebben. Ik heb gisteren nog bericht gekregen van een leerkracht die zei: "Ik stop. Ik ben drie keer aangevallen door een leerling in de klas, en de school zegt dat het een moeilijke leerling is en dat ik dat moet begrijpen." Wel, dan zegt die leerkracht: "Als die leerling niet wordt gestopt, dan stop ik." Dat is een leerkracht aardrijkskunde die is gestopt. Die zijn we kwijt. Nu, dat is één leerkracht, en voor die school betekent dat 24 uur studie, en begin dan maar te zoeken naar een wetenschapper in een school. Dat toch even terzijde.

Ik ga naar de kern van deze vraag, minister, want het lerarentekort zit er inderdaad bij. Collega's, ik heb heel veel zaken genoteerd en opgeschreven. Het gaat om kleine stappen. Het zijn geen stappen die alles oplossen, maar kleine stappen. Ik denk dat we die bekend moeten maken op het terrein, en ervoor zorgen dat scholen daar massaal op intekenen, om op die manier samen die achterstand en die corona-achterstand weg te werken. We hadden inderdaad een achterstand op vlak van digitalisering. Maar ik denk dat we als Vlaanderen nu toch een gigantische sprong hebben gemaakt, en dat we daar ook trots op mogen zijn. En zijn er daar nog kinderziekten bij? Ja, absoluut, maar laat ons dat toch alsjeblieft omarmen en dat ook positief in het uitstalraam zetten, zodat we daarmee aan de slag gaan.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Voor alle duidelijkheid, mevrouw Meuleman, zowat alles wat ik heb opgesomd, is ook structureel verankerd en maakt dus deel uit van het verhaal. Laat ons ervoor zorgen dat we van die coronacrisis niet alleen negatieve effecten maar ook positieve effecten overhouden. En die zijn er wel degelijk: met betrekking tot Digisprong, met betrekking tot de zomerschool, met betrekking tot verschillende andere investeringen die we hebben gedaan.

Dat geldt niet zo voor Bijsprong, dat is juist. Maar daar moet je toch ook erkennen dat we altijd hebben benadrukt dat het eenmalig is. En dan hebben we zelfs nog verlengd: in plaats van één schooljaar, twee schooljaren. En we hebben daar ongelooflijk veel geld in geïnvesteerd.

Maar als alternatief voor die Bijsprong zou het ons wel ongelooflijk helpen, mocht er een regeling worden getroffen voor het onderwijs voor de flexi-jobs. Ik vind dat toch nog altijd stuitend dat de Federale Regering dat wel gedaan heeft voor de zorg, maar niet voor onderwijs. Ik vind het echt stuitend dat men heel bewust gezegd heeft: "Onderwijs is voor ons minder belangrijk dan zorg." 'Put your money where your mouth is.' Het is nog straffer: in dezen heeft men in de federale begroting het invoeren van flexi-jobs in de zorgsector ingeschreven als een inkomst, niet als een kost, maar als een inkomst. Dus waarom zou men dat dan niet doen voor onderwijs? Want ik weet zeker dat heel veel mensen bereid zouden zijn om enkele uren naast hun bestaande job ook te spenderen in het onderwijs, en zeker voor die knelpuntvakken zoals Frans en wiskunde. Dat hoeven maar een aantal uren in de week te zijn.

En daarnaast zijn er ook de gepensioneerden. Dus als die flexi-jobs niet kunnen, kunnen we dan gewoon toelaten dat gepensioneerden onbepaald kunnen bijverdienen? Nu krijg ik soms dramatische mails die me verrot schelden omdat ze als gepensioneerden hun verantwoordelijkheid hebben opgenomen en terug aan de slag zijn gegaan, en vervolgens aan het eind van de rit getaxeerd worden, in tempore non suspecto. Dan zeggen zij: "Ik moet hier zoveel euro terug dragen. Dat is uw schuld." Je moet dat dan maar eens uitleggen, dat dat helemaal niet mijn schuld is en dat men federaal gestopt is met het verlenen van die vrijstellingen. Op zich zou de herintroductie daarvan ons ook veel helpen. Dus het is wel een gedeelde verantwoordelijkheid. Maar vooral dat met die flexi-jobs: dat men dat niet toekent voor onderwijs is onuitlegbaar.

Wat betreft het lerarentekort hebben we als belangrijkste indicator natuurlijk het aantal vacatures bij VDAB. Maar in alle eerlijkheid: we zijn met z'n allen het slachtoffer van de algemene krapte op de arbeidsmarkt, in alle sectoren. Ik zag net dat Luc Sels via sociale media een grafiek deelde rond de arbeidsmarktkrapte en het aantal vacatures in de verschillende sectoren. Er worden zestien sectoren opgelijst. Wat betreft aantal vacatures staan we met onderwijs op de negende plaats. We worden daar niet vrolijker van, maar we weten natuurlijk dat het bij ons iets visibeler, aanschouwelijker, tastbaar en voelbaar is. Wanneer de zorg wordt uitgesteld, zie je dat niet. Wanneer een café of restaurant vanwege personeelsgebrek een extra sluitingsdag heeft, valt dat ook niet zo op. Dat verdwijnt in de nevelen. Met het lerarentekort is dat dikwijls anders. Het is wat het is.

Ik denk dat we daar ongelooflijke maatregelen nemen, en daar nog extra op zullen inzetten. En we zullen daar mogelijkerwijs nog wel eens een debat over voeren. Ondanks de warme oproep van collega Daniëls maak ik me daarover geen illusies. Maar dat is maar goed ook. Dan blijven we scherp, en blijven we extra maatregelen verzinnen. Want dat moet ook gezegd worden: in het kader van de strijd tegen het lerarentekort zijn we er met de sociale partners wel in geslaagd om egestellingen – onderwerpen die heel lang taboe waren – wel degelijk aan te pakken. En er is in de hoofden van verschillende sociale partners wel bereidheid – waarvoor dank – om bepaalde taboes los te laten. Op dat spoor zouden we graag doorgaan.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Dank u wel, minister.

Laat één ding duidelijk zijn: u hoeft mij zeker niet te overtuigen van het potentieel van gepensioneerden, en van wat die nog kunnen betekenen voor de arbeidsmarkt. Als je het mij persoonlijk vraagt, ook wat flexi-jobs betreft, zou ik daar zeker coulanter in zijn. Ik zit daar misschien niet helemaal op de lijn van mijn partij, maar soit. Ik kan u daar gedeeltelijk in volgen.

Maar we zijn hier natuurlijk in Vlaanderen. U kunt wachten op de Federale Regering, of u kunt zelf iets doen. En ik zou er toch voor pleiten, minister, om die Bijspronguren opnieuw in te voeren, te verlengen. Dat is een succes geweest. Ik pleit ervoor ze open te stellen voor gepensioneerden. Op die manier kunnen we, denk ik, zelf iets doen en kunnen we in Vlaanderen iets ... *(Opmerkingen van minister Ben Weyts en Koen Daniëls)*

Ja, maar het heeft gewerkt, minister. De cijfers tonen aan dat er heel wat mensen toch teruggekeerd zijn naar het onderwijs. *(Opmerkingen van minister Ben Weyts en Koen Daniëls)*

Ik denk dat er toch nog iets te regelen valt, en dat er gekeken moet worden of er voor de mensen die in die Bijsprong werken, geen regeling te treffen valt zonder dat je het helemaal moet openbreken. *(Opmerkingen van Koen Daniëls)*

Maar daar is inderdaad ruimte voor verbetering, laat het mij zo zeggen. Dan zijn er nog enkele andere zaken die u hebt vermeld. De zomerscholen zouden nog veel meer moeten worden uitgebreid. Inzake ICT-ondersteuning zegt u dat die maatregelen allemaal structureel verankerd zijn, maar zo structureel zijn die niet, ook wat betreft middelen voor het materiaal.

Minister, ik denk dat er dus toch nog wat werk aan de winkel is, om een aantal van de initiatieven die de voorbije jaren hebben gewerkt, te verlengen en verder te zetten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de grote verschillen tussen lerarenopleidingen, wat het programma voor Nederlands en wiskunde betreft

– 1519 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Ik heb nog een vraag over de grote verschillen tussen de lerarenopleidingen wat betreft het programma van Nederlands en wiskunde. De krant De Morgen deed een lezing van alle programma's van alle lerarenopleidingen lager onderwijs in Vlaanderen. Voor elk vak over Nederlands en wiskunde bestudeerden ze de ECTS-fiches (European Credit Transfer System). Dat zijn de overzichten waarin hogescholen hun studenten moeten vertellen waar een vak over gaat, hoe het geëxamineerd zal worden, hoeveel studiepunten het vak telt, enzovoort.

Uit deze analyse blijkt dat er een groot verschil is tussen hogescholen in hoeveel tijd ze vrijmaken in het programma voor Nederlands en wiskunde. Sommige hogescholen maken tot vijf keer meer of minder ruimte vrij voor wiskunde en Nederlands.

Maar veel hogescholen vinden de analyse van de krant niet correct en onvolledig. Ze wijzen erop dat studenten een deel van de leerstof Nederlands en wiskunde op de werkvloer leren. Ten tweede vindt men dat we ook rekening moeten houden met de geïntegreerde vakken. Sommige opleidingen kozen ervoor om bepaalde inhouden van wiskunde, Nederlands of andere vakken te bundelen in vakken.

Minister, hoe staat u tegenover deze lezing van de programma's van alle lerarenopleidingen lager onderwijs in Vlaanderen?

Acht u het nodig om een meer grondige analyse te maken over de aanwezigheid van vakdidactiek in het huidige aanbod van de lerarenopleiding?

De overheid legt voorwaarden op voor wat startende leraren minimaal moeten kunnen en kennen. Hoe staat u ten aanzien van de vastgelegde basiscompetenties voor leraren?

Acht u het nodig om wijzigingen aan te brengen aan de verwachtingen van de overheid ten opzichte van de lerarenopleidingen lager onderwijs in Vlaanderen?

Hoe staat u tegenover het inrichten van een educatieve master voor het basis-onderwijs?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het is een open deur intrappen: u weet dat ik bijzonder veel belang hecht aan de kwaliteit van onze lerarenopleidingen en aan de rol van vakkennis en vakdidactische kennis in die opleidingen. Ik was in eerste instantie dan ook een tikje verbaasd over de grote verschillen. Maar als je dan nader gaat kijken, dan moet je toch enige nuance aan de dag leggen en wat voorzichtiger omspringen met bepaalde vergelijkingen die gemaakt worden.

Het aantal studiepunten dat gespendeerd wordt aan een bepaald vak, zegt op zich weinig over de kwaliteit van een opleiding of een opleidingsonderdeel. Wanneer we daarover een oordeel willen vellen, moet je natuurlijk verschillende parameters

naast elkaar leggen. Zoals verschillende hogescholen ook in hun reactie op dat artikel opmerkten, komen Nederlands en wiskunde ook aan bod in geïntegreerde vakken. Dat wil men net hebben. We bepleiten dat net. En de uitdaging zit niet alleen in het verwerven van vakdidactische kennis over wiskunde en Nederlands an sich, maar ook in het toepassen ervan op de klasvloer. Dat is net de discussie die we voordien ook gevoerd hebben, dat we net ook meer aandacht willen voor de taligheid, ook in andere vakken. Sommige opleidingen kiezen er daarom bewust voor om theorie en praktijk veel meer met elkaar te verweven. De verschillende reacties van de experts op het artikel tonen toch ook de nuances en de gelaagdheid van het debat wat aan. De auteur geeft trouwens ook zelf aan dat een objectieve of een kwantitatieve vergelijking maken niet bepaald simpel is.

De educatieve bacheloropleidingen lager onderwijs zijn er net zoals ik stellig van overtuigd dat vakdidactiek cruciaal is voor elke leerkracht. In die zin delen zij ook expliciet het standpunt van het artikel. Wij zullen in de komende weken verder in gesprek gaan over het versterken van de lerarenopleidingen, en we zullen dit standpunt ook meenemen in onze gesprekken. Er loopt een heel traject met betrekking tot initiatieven omtrent de versterking van de kwaliteit van ons onderwijs. Toetsen is daar één element van. Maar het herbekijken, het evalueren, het bijschaven van lerarenopleidingen maakt daar ook deel van uit.

Of een diepgaandere analyse nodig is, dat zal blijken. Los daarvan is het zo dat de curricula van de opleidingen sowieso regelmatig worden bijgestuurd, waarbij ook het gewicht dat gegeven wordt aan bepaalde opleidingsonderdelen kan toe- of afnemen. De opleidingen houden hier op basis van feedback van studenten, alumni en werkveldpartners zeker de vinger aan de pols.

Daarnaast wordt de kwaliteit van de opleidingen ook gemonitord door het kwaliteitszorgsysteem van het hoger onderwijs.

Wat de educatieve master basisonderwijs betreft: ik zie daar zeker potentieel in. Dat is ook een van de elementen die we meenemen in het kader van de ruimere discussie rond de lerarenopleiding en de versterking van de kwaliteit van ons onderwijs.

Ik wil ook opmerken dat we toch wel wat gedaan hebben op het vlak van het versterken van de startcompetenties van de studenten in de vakopleidingen, en om de vakdidactische kennis binnen alle lerarenopleidingen bijkomend te versterken. We hebben ook nog maar net de starttoetsen gestalte gegeven, waarbij we dus afstappen van de vrijblijvendheid. Van een niet-bindende toelatingsproef in het verleden maken we een starttoets, met effectief concrete gevolgen. Wanneer er tekorten vastgesteld worden, moet daaraan geremedieerd worden. Dat is belangrijk. En we zien trouwens voor het eerst dat er opnieuw een stijging is van het aantal inschrijvingen in de lerarenopleidingen. Hout vasthouden dat daarmee ook een trend gezet is. Laat ons hopen. Maar daar denk ik dat het van wezenlijk belang is dat we nog meer de focus zullen leggen op de fundamenteën, op de essentie, namelijk: Nederlands en wiskunde.

Er lopen trouwens ook enkele pilootprojecten, alvast met de lerarenopleidingen, waar zij samenwerken aan de opbouw van vakdidactische kennis in onder meer STEM (Science, Technology, Engineering and Mathematics) en Frans. Ten slotte is ook in dezen het antwoord ten dele dat de oprichting van Leerpunt ook moet bijdragen tot een versterking van de leerkrachten in spe, en zeker de startende leerkrachten.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Dank u wel, minister. Ik ben het met u eens, en uiteraard de hogescholen ook, dat het geïntegreerd werken belangrijk is, en dat

we dat dus niet mogen veronachtzamen. Als daar meer ruimte voor is in bepaalde opleidingen, dat moeten ook op de werkvloer zaken aan bod komen. Dat is terecht.

Maar desalniettemin denk ik dat het wel een terechte vraag is om te zeggen dat we die opleiding toch moeten versterken, en dat we zo sterk mogelijke leerkrachten moeten hebben om in het basisonderwijs de fond te leggen die zo nodig is voor een succesvolle schoolcarrière. Dat gaat dan om vakdidactisch, maar ook pedagogisch, en naar klasmanagement.

Wat ook al veel aan bod gekomen is, is het feit dat beginnende leerkrachten soms inderdaad te weinig gewapend zijn voor het onderwijs, en dat er dus een versterking nodig is om de uitstroom tegen te gaan.

Waar ik misschien ook bijzondere aandacht aan wil geven, is het belang van het kleuteronderwijs. Misschien hebt u daar al initiatieven rond. Dat kan niet geminimaliseerd worden. Ik denk dat talige interactie, en ook het in contact komen met getallen en zo, dus het echt pedagogische in de kleuterschool, van zeer groot belang is, en dat daar misschien ook wel verbetering mogelijk is. Mijn bijkomende vraag is: neemt u dat aspect ook specifiek mee?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik had hierover ook een vraag om uitleg ingediend, maar collega Meuleman was iets sneller, waardoor die niet meer is meegenomen. Maar het thema is inderdaad belangrijk, collega's. Ik denk dat het onderzoek dat De Morgen heeft gedaan – minister, u hebt daar een aantal nuanceringen bij gemaakt, en ik denk dat die nuanceringen meegenomen moeten worden – illustreert waar het belang en de klemtoon worden gelegd. En daar gaat het toch over. Als je zegt dat iets belangrijk is in de opleiding, dan zet je daar objectief studiepunten tegenover. Dat is duidelijk voor de student, duidelijk voor de docent, en duidelijk voor de opleiding.

Geïntegreerd, ik hoor dat woord graag, maar sta me toe toch de volgende beeldspraak te gebruiken: als we aan leerlingen in de technische vakken willen uitleggen hoe een auto werkt, dan begin je niet met die auto daar te zetten, want dat is de geïntegreerde auto. Je begint met een motor uit de motorkap te halen, en uit te leggen hoe die in elkaar zit, in zijn verschillende delen, en dan terug te monteren, en dan heb je het geheel. Maar als je alles geïntegreerd doet, zoals we dat doen bij de geïntegreerde proef – dat zijn wijze woorden van een vroegere collega van mij in het beroepsonderwijs – dan is het eerste dat geïntegreerd wordt de ringen door de gaatjes van alles wat in die map zit. Maar voor de rest is er niet zoveel geïntegreerd. En ik wil daar toch wel voor waarschuwen, voor dat geïntegreerd zijn.

Twee: Teacher Tapp deed recent nog een bevraging bij leerkrachten naar in welke mate ze in de lerarenopleiding dingen geleerd hebben waar ze in de praktijk iets mee zijn. De praktijkshock: 65 procent gaf aan dat ze in de lerarenopleiding niet noodzakelijk zaken geleerd hebben waar ze mee aan de slag konden in de klas. 65 procent.

Die twee zaken samen, die verontrusten mij. Ik zie ook positieve signalen in de lerarenopleidingen. Men stelt ook vast dat men daar iets aan moet doen. Terecht geven die lerarenopleidingen aan dat ze het moeten doen met de instroom die ze hebben in hun lerarenopleiding. En dan zitten we opnieuw, collega's, met het debat dat we al ettelijke keren gehad hebben. Je kunt in het hoger onderwijs niet meer rechte trekken wat in het lager en in het secundair niet aangeboden is geweest. En als die lerarenopleiding dan massaal tijd en energie moet investeren in vakkennis, omdat de binnenkomende kandidaat-leerkracht geen idee meer heeft van waar de Maas en de Schelde liggen, geen tekst meer kan schrijven, geen vergelijking meer

kan oplossen, niet meer kan hoofdrekenen, dan gaat daar natuurlijk veel tijd naar, en blijft er minder tijd over voor vakdidactiek en klasmanagement.

Moeten we dan die lerarenopleidingen verlengen? Dat zou je kunnen zeggen. Neen, we moeten opnieuw zorgen dat de basis aanwezig is en dat de hogescholen opnieuw op de vakdidactiek kunnen werken. We hebben samen met deze meerderheid al stappen gezet rond de instroom in de lerarenopleiding, door met de starttoets de aantrekkingskracht te verhogen van studenten die een stevige basis hebben.

En dus roep ik ook de lerarenopleidingen op om aan de scholen secundair onderwijs te zeggen: "Dames en heren, dit zijn voor ons, op basis van Nederlands en wiskunde, toch vaststellingen die we doen, namelijk dat leerlingen die starten in de lerarenopleiding, het niet meer beheersen. Heb daar aandacht voor." Ik denk dat dat ook voor de scholen hoger onderwijs en de lerarenopleidingen belangrijk zou zijn. Dat is het eerste stuk van het verhaal.

En het tweede stuk is: één curriculum, naast geïntegreerde zaken en ook heel bewust gerichte focus op die zaken. Want als je ergens een schijnwerper op zet, dan heeft het belang. En als het belang heeft, wordt er tijd in gestoken. Dat is eigenlijk een vrij eenvoudige oproep die ik wil doen. Daarmee zeg ik niet dat hogescholen daar niet mee bezig zijn, maar ik zie wel grote verschillen. Op bepaalde vlakken zie ik zelfs weerstand tegen dit discours. En dat vind ik wel jammer.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Minister, dank u wel voor uw antwoorden. Ik volg u helemaal als u zegt dat we voorzichtig moeten omspringen met analyses die hier gemaakt zijn op basis van het aantal uren of het aantal studiepunten dat aan vakken wordt gegeven. Het is misschien ook wel jammer dat op die manier de opleidingen ook weer in een zeer negatief daglicht worden gesteld.

Er zijn inderdaad een aantal criteria op basis waarvan de kwaliteit van de lerarenopleiding wordt geëvalueerd. Ik kijk alvast samen met u uit naar de evaluatie die ook verwoord is in het regeerakkoord. Misschien kunt u al de timing aangeven van de evaluatie van de lerarenopleiding, die ook verwoord is in het regeerakkoord.

De collega's hadden het er al over dat er vooral een aantal vragen worden gesteld aan pas afgestudeerde leerkrachten, die aangeven dat ze soms wel een aantal zaken nog missen. U hebt wellicht ook ons plan gelezen. Daarin pleit ik ervoor om werk te maken van een soort ingroeibaan, waar we pas afgestudeerde leerkrachten de mogelijkheid geven om voltijds aangesteld te worden en op die manier ook verbonden te worden aan één school. We kunnen maximaal inzetten op aanvangsbegeleiding, maar als je natuurlijk moet hoppen van de ene school naar de andere, dan is de continuïteit die geboden kan worden in die aanvangsbegeleiding ook zoek. Vandaar een pleidooi om werk te maken van zo'n ingroeibaan. Ik hoor graag hoe u daarover denkt.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Laat ons niet vergeten dat we niet afhankelijk zijn van krantenartikelen om zicht te hebben op de kwaliteit van onze lerarenopleiding. We hebben ook een kwaliteitszorgsysteem, we hebben ook de instellingenreviews. Dat mogen we niet veronachtzamen. Het is misschien zinvol om ook daarover eens het debat te kunnen voeren in de commissie Onderwijs, in plaats van enkel over persartikelen.

Ik schuif aan tafel met de lerarenopleidingen en wil zo snel mogelijk komen tot enkele engagementen die we samen zouden kunnen opnemen, want ik denk dat

de noden, de wensen en de verlangens wel bekend zijn. We moeten daar gewoon ook zo snel mogelijk een gezamenlijk antwoord op formuleren. Dat is voor mij een belangrijke nieuwe werf, die ik in heel de strijd omtrent de kwaliteit van ons onderwijs nog wil afronden.

Als het dan gaat over beginnen bij de bron, bij het kleuteronderwijs, ben ik het daar volledig mee eens. Net daarom betreur ik ook dat we de omgekeerde weg zijn gevolgd, namelijk dat we nu bezig moeten zijn met de herziening van de eindtermen in de tweede en derde graad van het secundair onderwijs, en vervolgens de eerste graad, en pas dan de eindtermen basisonderwijs kunnen opstarten. Maar wat mij betreft, mag die oefening echt gaan over het basisonderwijs, en dus niet enkel over het lager onderwijs. De formuleringen en het jargon zijn momenteel anders voor het kleuteronderwijs, maar aangezien het gaat over onderwijs, zouden we daar ook veel meer kunnen werken met minimumdoelen, net zoals in het lager onderwijs.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Dank u wel, minister. Dit wordt vervolgd. We kijken uit naar de aanpassingen en naar het werk dat daarrond nog wordt verricht.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.